

VINERI 13 OCTOMBRIE 2000 · ANUL III · NR. 41

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Biserica noastră azi

Un exemplu pentru toți românii

O adevărată performanță intelectuală

CALENDAR ORTODOX

16 octombrie, luni – Sf. Mc. Longhin Sutașul; Cuv. Mal
17 octombrie, marți – Sf. Prooroc Oseea; Cuv. Mc. Andrei
Criteanul
18 octombrie, miercuri – † Sf. Apostol dintre cei 70 și Evan-
ghelist Luca; Sf. Mc. Iulian și Martin
19 octombrie, joi – Sf. Prooroc Iosif; Sf. Mc. Uar, Felix și Sadot
20 octombrie, vineri – Sf. Mari Mc. Artemie, Duxul și Matroana
21 octombrie, sâmbătă – Cuv. Ilarion cel Mare; † Cuv. Mărt.
Visarion, Sofronie și Mc. Oprea; Sf. Preoți Mărt. Ioan din
Galeș și Moise Măcinic din Sibiel
22 octombrie, duminică – Sf. Averchie, episcopul Ierapolei,
făcătorul de minuni; Sf. șapte tineri din Efes Duminica a
XXIII-a după Rusalii (Vindecarea demonizatului din ținutul
Gherghesenilor); Ap. Efes II, 4-10; Ev. Luca VIII, 26-39;
Glas 1; Voscr. 7

AGENDĂ

16 octombrie

1968 – pe scena din Suceava, o fată tânără, îmbrăcată în haine bucovinene, a prezentat pentru prima dată spectatorilor un buchet de cîntece populare din satul său natal. Tânăra se numea pe atunci Sofia Vicovu. Acest nume moștenit de la părinți a fost schimbat mai târziu în *Sofia Vicoveanca*, din dragoste pentru satul unde a văzut lumina zilei.

1978 – și-a ocupat funcția *Papa Ioan Paul al II-lea*.

17 octombrie

1849 – a murit de tuberculoză, la Paris, *Frederic Chopin*, compozitor romantic polonez.

18 octombrie

1868 – s-a născut geograful și etnologul *Simion Mehedinți*. A fost profesor la prima catedră universitară de geografie din București.

1907 – s-a născut, la Brăila, prozatorul și dramaturgul *Mihail Sebastian*.

19 octombrie

1869 – a avut loc inaugurarea oficială a liniei ferate București – Giurgiu, *prima linie ferată din România*.

1926 – a murit medicul și bacteriologul *Victor Babeș*, vicepreședinte al Academiei Române.

1961 – la București s-a stins din viață scriitorul *Mihail Sadoveanu*.

20 octombrie

1932 – în România s-a format *Guvernul Național-Tărănesc*, președinte Iuliu Maniu.

21 octombrie

1833 – s-a născut *Alfred Nobel*, chimist, fondatorul Premiului Nobel, inventatorul dinamitei.

1912 – s-a născut *Georg Solti*, dirijor britanic de origine maghiară.

22 octombrie

1882 – a murit pictorul *Ion Andreescu*, membru de onoare post-mortem al Academiei Române.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Înalte fețe bisericești la Micherechi:
P.S. Calinic al Argeșului și P.S. Sofronie al Julei. (Foto: Eva Iova)

Se deschide vama
de la Cenad-Kiszombor

La 20 octombrie a.c. va fi deschis un nou punct de trecere a frontierei româno-ungare. Vama de la Cenad-Kiszombor va putea fi folosită de călători și autoturisme de mic tonaj. În această categorie intră autoturismele, microbuzele de călători și marfă pînă la 3,5 tone. Inaugurarea noii legături

rutiere între Timișoara și Budapesta va avea loc în prezența premierilor celor două țări, care și-au anunțat deja participarea. În prima fază, acest nou punct vamal va avea un regim de funcționare zilnică, dar numai de dimineața pînă seara, nu și peste noapte.

I. K.

Sărbătoarea culturii
românești din Ungaria

Ziua de sâmbătă, 14 octombrie, va fi o adevărată sărbătoare pentru cei care iubesc cîntecele populare românești din țara noastră. În acest an, organizatorul, Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, va pune acestul în primul rînd pe interpretarea cîntecelor, melodilor românești și a pieselor orchestrale. În aula Centrului Cultural Românesc din Giula, clădire care va găzdui întîlnirea, la ora 14.00 se va deschide o expoziție din vestigiile Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. După aceasta, între orele 15.00 și 18.00 vor evolua pe scenă echipele noastre culturale. Programul se va încheia cu lansarea primului compact disc care conține muzică populară românească din Ungaria, cu titlul: „Înflorit-o rugătu...”. Ziua culturală se va încheia cu un joc comun.

-va-

Poșta redacției

Stimate doamne, stimați domni,

permiteți-mi să vă adresez rugămintea unor studenți ai Universității „Friedrich Schiller” din Jena. Interesul nostru comun este partea din Europa Centrală, pentru diferite motive (origini, profilul facultății, călătorii). Vrem să cunoaștem diferite țări, popoare și spații culturale. De aceea am înființat un club cultural, unde strîngem reviste despre aceste țări. Un interes special îl avem pentru istoria, cultura, literatura, arta și spiritualitatea ortodoxă în România și a românilor din străinătate. Din cauza lipsei acestor publicații din sălile bibliotecii universitare, tot mai mulți vin cu mare interes la cinaclul nostru. Din păcate, nu dispunem de mijloace financiare pentru abonamente. Am vrea să prezentăm și publicațiile dvs. la clubul nostru literar. Aceste publicații ar îmbogăți biblioteca noastră. Am fi foarte recunoscători dacă ați putea să ne trimiteți revista Dvs. în mod regulat și gratuit.

Cu mulțumiri anticipate și cu sentimente alese al dvs.,

Kay Hammer

(Lesecafe Rosenstuben, Jenergasse 8, D-07743 Jena)

Dragi cititori,

am publicat scrisoarea tinerilor studenți din Jena, gîndindu-ne la faptul că poate și alte instituții românești din Ungaria, în afară de Editura NOI, vor trimite cărți, publicații ale comunității noastre. Considerăm că este un gest frumos, și totodată natural, din partea românilor din Occident că sînt interesați de faptul cum o mai duc alți români din afara granițelor României.

Redacția

Identitatea
culturală a
tuturor românilor

În fiecare toamnă, Timișoara devine gazda unei manifestări care îi reunește, dacă nu pe toți cei care vorbesc, gîndesc și simt românește, indiferent de țara în care trăiesc, cel puțin pe reprezentanții acestora. Ediția din acest an a simpozionului internațional „Identitatea culturală a tuturor românilor” va avea loc între 20-23 octombrie. Tema lucrărilor va fi „Mijloace morale, juridice și politice, pentru apărarea drepturilor omului și ale minorităților”. Sînt invitați la simpozionul din Timișoara români din Timocul sîrbesc și bulgăresc, Ungaria, Basarabia, Grecia, Albania, Austria, Elveția, Germania, Italia, SUA și Canada. Întîlnirea, organizată ca și edițiile precedente, de Asociația culturală „Astra Română” Timișoara, se va încheia cu excursia „Pe urmele strămoșilor”.

M. H. (Agenda)

Expoziție
religioasă la Giula

În Sala Dürer din Giula se va deschide la 20 octombrie o expoziție cu titlul: „Biserici și cultură în regiunea Crișurilor”. La manifestare se vor prezenta patru confesiuni: catolică, reformată, evanghelică și ortodoxă. Vor fi expuse și câteva piese din colecția Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria.

Ședință pe probleme
de învățămînt

Comisia de învățămînt a Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria se va întruni în ședință, la 13 octombrie 2000, cu începere de la ora 13.00. Scopul întîlnirii este dezbaterii planurilor-cadru de limbă și literatură română. Ședința se va desfășura la Centrul Cultural Românesc din Giula, piața Liceum nr. 2. V. G.

Anunț

Căutăm o asistentă de stomatologie tînăra, vorbitoare de limbă română și maghiară, într-un cabinet stomatologic din Budapesta. Cazarea este asigurată de către noi. Informații se pot cere de la dr. Șerban Rada, telefon: 1/332-80-89.

O adevărată performanță intelectuală

Două aniversări importante: cea a 150 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu și sărbătorirea a 130 de ani de la constituirea Societății pentru fond de teatru român, un prilejuit membrilor comunității românilor din Budapesta evocarea unor evenimente impor-

Gheorghe Petrușan și Ioan Popon, autorii unor lucrări de amploare despre creația marelui poet român. La rîndul său, Ștefan Mureșan, președintele Societății culturale, cantorul Bisericii Ortodoxe Române din Budapesta a evocat personalitatea unui alt important cerce-

ază necesitatea formării teatrului național român. Exact cu 130 de ani în urmă, în 1870, se formează la Pesta „Societatea pentru fond de teatru român”. Societatea culturală din Budapesta, la cenaclul literar-cultural de la sfîrșitul săptămîinii trecute, a evocat și acest eveniment important în istoria culturii românești, legat tot de capitala Ungariei. Cornelia Nemeș, membra Prezidiului asociației a dat citire editorialei revistei Familia. Iosif Vulcan a enumerat trei instituții de bază ale culturii românești și anume: biserica, școala și teatrul, argumentînd necesitatea formării și la români a teatrului național. Dr. Ana Borbély a citat acea parte a editorialei lui, în care redactorul Familiei aducea exemplul comunității sîrbești care, deși a fost mai mică decît cea a românilor, a contribuit din forțe proprii, prin donații sistematice la adunarea fondurilor necesare pentru buna funcționare a teatrului lor național. Din completările la această temă ale doamnei Berényi aflăm că la apelul lui Vulcan, citat acum, a răspuns pozitiv însuși Mihai Eminescu, dar și Ioan Lapedatu, pe atunci student la Paris și mai mulți ani la Pesta. (Despre Ioan Lapedatu, politicianul de mai tîrziu, trebuie știut că a fost conducătorul delegației guvernului României la tratativele de pace de la Trianon în 1920.) În casa lui Alexandru Mocioni, unde veneau delegații chiar și din satele românești de pe teritoriul Ungariei de astăzi, bunăoară din Chitighaz, trecea deseori giulanul David Voniga, apoi parohul budapestan Ghenadie Bogoievici, toți pledînd pentru înființarea teatrului în limba română. Cercetătoarea dr. Maria Berényi a vorbit cu părere de rău despre zădărnici încercări din acele timpuri de a obține fonduri de la statul maghiar pentru formarea teatrului național românesc în Ardeal.

Cenaclul literar-cultural al Societății Culturale a Românilor din Budapesta a fost o adevărată performanță intelectuală, a apreciat Alexandru Ardelean, mulțumind Mariei Berényi pentru inițiativă. Autoarea mai multor volume, despre contribuția personalităților marcante ale culturii românești la dezvoltarea spirituală și materială a capitalei Ungariei, a considerat secolul XIX al istoriei Budei și Pestei drept o epocă în care s-au produs realizări românești demne de a întări mîndria națională a tuturor românilor de pretutindeni.

Șt. Frățean

Să fii român în lume

Am cunoscut acum cîteva zile un tînar care, dacă nu ar fi avut neamuri, iarna ar fi înghețat de frig. Familia și rudele lui Alexandru au adunat bani să-i cumpere tînarului de treizeci și ceva de ani un palton. Vă întrebați: oare de ce un tînar în floarea vîrstei nu lucrează și nu își cumpără din banii cîștigați haine? Ba da, el lucrează... Dar în Basarabia (care astăzi se numește Republica Moldova), Alexandru este preot ortodox. Pînă cînd nu a fost dat afară, a lucrat la Episcopia Ortodoxă Română din Chișinău. Dar nici atunci nu a putut economisi atîția bani, ca să-și cumpere singur paltonul. Un alt concetățean de-al lui Alexandru este reporter la radio. Are un salariu de 10 dolari pe lună. Lui nu știu cine i-a cumpărat paltonul...

Cîțiva români din Cernăuți se luptă ca seminarul de radio, care în 2000 s-a deplasat în Ungaria, la anul să-i viziteze la ei acasă pe românii din Ucraina. Ne putem închipui că are vreo șansă acest plan cît timp în casa lui Aron Pumnuț, – în a cărui bibliotecă s-a instruit Mihai Eminescu, spiritual vorbind, fiul adoptiv al profesorului ardelean, – casă, care în mod normal ar trebui să fie un loc memorial, locuiesc familii de ucrainieni?

Românii din Iugoslavia, printre alți cetățeni ai țării vecine, au fost eroii zilelor trecute. Încă la sfîrșitul lunii septembrie ei au dovedit că sînt cei mai europeni dintre minoritățile din Serbia, fiind singurii care s-au pronunțat în unanimitate împotriva regimului Miloșevici și în favoarea opoziției democratice. Au așteptat victoria strîngîndu-și rîndurile, unindu-și forțele. Și, se pare că, ceea ce au așteptat așa de mult, a sosit: libertatea, democrația... Ei n-au așteptat pînă în ajunul Crăciunului, ca românii din țară cu 11 ani în urmă. Au schimbat mersul istoriei într-o singură noapte. În ultimii ani, foarte mulți români din Voivodina și-au părăsit familiile, căutînd un trai mai bun în țări străine. Dar cei care au rămas acasă au scris istoria...

Probabil acest lucru va face și acest tînar preot din Basarabia, Alexandru, care cu toate că de mai multe ori a fost chemat de ruși să slujească în biserica lor, nu s-a dus. Acum, că e sigur că n-o să înghețe nici în iarna aceasta, luptă cu putere nouă pentru sufletele credincioșilor ortodocși români din țara lui.

Eva Iova

Redacția radio propusă pentru Premiul Minorităților 2000

Autogovernarea românească din sectorul VII al Budapestei, împreună cu Autogovernarea Românească din Seghedin propune ca în anul 2000 premiul „Pentru minorități” să fie acordat Redacției Românești a Radiodifuziunii Maghiare. În propunerea înaintată Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, membrii reprezentanților românești arată că în anul 2000 se împlinesc exact două decenii de la pornirea emisiunilor în limba noastră maternă la radio. Radiodifuziunea Maghiară transmite astăzi program în limba română 2 ore pe zi. Redacția românească realizează emisiuni de înaltă calitate profesională. Datorită acestei activități, în-deosebi emisiunilor realizate în colaborare cu Radio Timișoara, Consiliul European a organizat la Seghedin, în studioul programelor românești, o conferință internațională cu participarea a 8 țări europene despre rolul programelor radio în

viața minorităților. Redacția românească a scos recent primul CD, popularizînd astfel frumosele melodii românești din Ungaria. Cu ocazia aniversării a 20 de ani de la pornirea emisiunilor românești la radio, echipa tinerilor ziariști a redactat o carte cu cele mai interesante reportaje transmise pe undele radiofonice. Redacția a găzduit în această toamnă vizita a 70 de ziariști de la posturile de radio în limba română din 25 de țări de pe patru continente, contribuind astfel la propagarea în lume a valorilor culturale românești din Ungaria. Premiul „Pentru minorități” se acordă de către premierul guvernului în fiecare an în ziua de 18 decembrie. Distincția a fost constituită în anul 1995. Pînă acum, acest premiu a fost acordat pentru două comunități românești, satului Micherechi (1996) și Echipei de păstrare a tradițiilor din Aletea (1997).

-ecf-

Foto: Petru Santău

tante din istoria culturii românești, legate de capitala Ungariei. În anul milenar, dedicat evocării creației și personalității poetului Mihai Eminescu, la serata literară din 7 octombrie 2000 a Societății Culturale a Românilor din Budapesta, cercetătoarea dr. Maria Berényi a vorbit despre geniul neînțeles de epoca sa, despre Mihai Eminescu și dragostea neîmplinită. Vasile Nemeș, membru al societății, originar din sătulețul românesc bihorean Veched, i-a surprins pe cei prezenți cu recitarea poeziei „De ce nu-mi vii”. Poezia era cuprinsă în volumul pe care elevul de odinioară al Liceului românesc din Giula l-a primit de la profesoara Ecaterina Tiritean. La cenaclul literar al familiilor românești din Budapesta, Ecaterina Tiritean a vorbit în primul rînd despre legăturile lui Mihai Eminescu cu profesorul său Aron Pumnuț și despre activitatea poetului în calitate de inspector școlar. Doamna Tititean a fost studenta renumitului profesor Gáldi László, de la Universitatea din Budapesta, unul dintre cei mai de seamă cercetători ai limbajului poetic al lui Mihai Eminescu. Profesoara în pensie consideră că predarea creației lui Mihai Eminescu pentru elevii școlilor românești din Ungaria a garantat întotdeauna mari bucurii profesorilor de la aceste instituții de învățămînt. A citat în acest sens declarațiile fostei sale eleve, a prestigioasei profesoare a gimnaziului giulan Iuliana Jurău Rad. Pomenind despre succesele sale, predînd elevilor poezia lui Eminescu, o amintește pe Maria Borșa din Bedeu, azi membră a Societății culturale budapestane, dar și pe dr.

tător budapestan al creației lui Mihai Eminescu. Domnul Mureșan l-a avut ca profesor la Universitate pe Tamás Lajos. La un seminar, lingvistul cu renume european a pretins studenților să facă o traducere în maghiară a unei poezii de Eminescu în timp de 50 de minute. Ștefan Mureșan a ales poezia „De ce nu-mi vii” a cărei traducere profesorul său universitar a considerat-o cea mai reușită dintre toate încercările studenților pentru tălmăcirea inspirată a poeziei eminesciene. La cenaclul susținut într-o atmosferă familială, Alexandru Țirlea, reprezentant al generației mai tinere, a ținut să aprecieze creația lui Eminescu printr-o experiență din viața lui personală. Soția sa este de naționalitate maghiară, dar auzind și îndrăgind poeziile marelui poet, a ajuns să învețe multe dintre ele, iar expresiile din versurile memorizate au ajutat-o în comunicarea cu românii din Micherechi, satul natal al soțului. Dr. Alexandru Ardelean, absolvent al Universității din București, ambasador pensionar, a ținut să accentueze legăturile lui Eminescu cu Iosif Vulcan. Știut este faptul că întemeietorul revistei Familia publică la 9 martie 1866, la Pesta, prima poezie a lui Mihai Eminescu „De-aș avea...”. Părerea domnului Ardelean este că multă lume din România, chiar și profesorii de literatură nu sînt conștienți de faptul că prima poezie a lui Eminescu a apărut la Budapesta.

Iosif Vulcan, fiul preotului greco-catolic din Leta Mare, redactorul faimoasei reviste pestane Familia, publică în anul 1869 un editorial compus din două părți în care accentu-

Minoritatea românească din Iugoslavia a arătat

Un exemplu pentru toți românii

La alegerile prezidențiale din Iugoslavia, care s-au ținut în ziua de 24 septembrie, alegeri ce au trezit atenția opiniei publice din lumea întreagă, românii din Iugoslavia au jucat totul pe o singură carte: Vojislav Koštunica. În acele zile, românii din țara vecină au făcut dovada unui curaj nemărginit, pronunțându-se în unanimitate împotriva regimului Miloševici și în favoarea opoziției democratice. În localitățile majoritar românești sau mixte, opoziția democratică a câștigat alegerile fără probleme. Miza a fost cel puțin la fel de mare, cît curajul românilor din Iugoslavia: în cazul oficializării victoriei lui Koštunica la alegeri, minoritatea română va avea destule motive să se bu-

cure și să sărbătorească, dar dacă lucrurile se încurcă și Miloševici se cramponează de putere, poziția fără echivoc a Comunității Românilor din Iugoslavia, condusă de Ion Cizmaș, le-ar putea aduce multe necazuri.

Cînd scriem aceste rînduri, știm deja că soarta a fost și de partea românilor din țara vecină.

Într-o jumătate de zi, la 5 octombrie, locuitorii Iugoslaviei s-au hotărît că vor democrație în țara lor. Reproducem acel comunicat al Comunității Românilor din Iugoslavia, publicat imediat după schimbarea regimului, la 6 octombrie, prin care această minoritate și-a manifestat solidaritatea, unitatea.

E. Iova

COMUNITATEA ROMÂNILOR DIN IUGOSLAVIA
DATA: 06. 10. 2000
Vârșej

COMUNICAT DE PRESĂ

Comunitatea Românilor din Iugoslavia adresează sincere felicitări poporului sârb și comunităților etnice din Iugoslavia, în frunte cu dr. Vojislav Koštunica, președintele ales din voința poporului, care au eucerit victoria decisivă în prima fază la alegerile electorale din 24 septembrie a.c., încoronată de revoluția din 5 octombrie.

C.R.I. și-a dat contribuția, orientându-se spre schimbările democratice din Serbia, respectiv Iugoslavia, alăturându-se Opoziției Democratice din Serbia de la constituirea ei în lupta pentru democrație și integrarea Iugoslaviei în comunitatea europeană și internațională. Conducerea comunității se va angaja și contribui pentru restabilirea de urgență a relațiilor tradiționale de bună vecinătate dintre Iugoslavia și România, dintre popoarele celor două țări. Totodată ne pronunțăm pentru refacerea unității spirituale în angajamentul nostru pentru obținerea dreptului la învățătură în limba română și slujba religioasă în graiul strămoșesc pentru toți etnicii români din Iugoslavia.

Comunitatea Românilor din Iugoslavia consideră că victoria aparține tuturor cetățenilor Iugoslavi care și-au dat aportul și contribuția în procesul de democratizare a societății Iugoslave indiferent de etnie și apartenență religioasă.

COMUNITATEA ROMÂNILOR
DIN IUGOSLAVIAFoaia românească
pe Internet

www.foaia.com

Filmul Redacției
Românești
a Televiziunii
Maghiare laFestivalul
TeleVEST

Între 13-15 octombrie se desfășoară la Timișoara Festivalul TeleVEST, manifestare care întrunește ateliere de film din zona vestică a României. În acest an, organizatorii s-au străduit să extindă sfera participanților, introducând și categoria filmelor realizate în limba română în afara României. Redacția Românească a Televiziunii Maghiare va participa la acest concurs cu un film-portret: „Gheorghe Flueras”. Producția prezintă o personalitate marcantă a vieții muzicale contemporane, care desfășoară o activitate respectabilă în mișcarea corală românească din Ungaria. Filmul realizat de Ficker Péter, Csepregi János și Ștefan Crâsta va fi rulat pe data de 14 octombrie, începînd cu ora 12.00, în clădirea Operei de Stat din Timișoara.

Nerăbdare și nervozitate crescîndă
în privința aderării Ungariei

Cititorul, poate, își mai amintește că odată cu preluarea președinției de către Franța (1 iulie 2000), scriam despre posibilitatea de a se accelera adeziunea Ungariei la UE. Președintele Franței ne-a „liniștit” însă de la bun început că acest lucru nu este chiar atît de simplu și de evident.

Ce să spun?! Franța are un cuvînt de spus în cadrul UE. Pesemne însă nu cel determinant. De aceea, timp de trei luni, în cadrul UE incertitudinea a devenit și mai mare decît siguranța în privința aderării Ungariei. Declarații peste declarații, în care se înmulțesc, din ce în ce mai mult, variantele posibilității de aderare: 2004, 2005, 2006, și, în ultimul timp, termeni și mai îndepărtați. Recent am citit și unele păreri extremiste, printre care cea a lui Jörg Haider, liderul Partidului Liberal din Austria, care pretinde ca tratativele de aderare să fie suspendate, și în loc de a fi acceptate ca membre pline ale UE, cu țările din estul Europei, să se formeze o uniune vamală. După părerea lui Haider, o astfel de uniune ar crea posibilitatea ca țările în cauză să atingă treptat nivelul economic și politic al UE, iar Uniunea ar putea și ea să se lipsească de necesitatea forțată a reformelor structurale. Cu alte cuvinte, Haider nu este adeptul lărgirii rîndurilor UE.

Bine, eu înțeleg că la ora

actuală, configurația Europei cuprinde aproape 40 de țări, dintre care numai 15 fac parte din UE. Majoritatea se găsește în afară, și totuși trăiește. La prima lectură aș fi poate, dispus să accept poziția bazată pe nerăbdare și nervozitate crescîndă a primului ministru Orbán Viktor, afirmînd că există viață, că se poate trăi și în afara UE. Dar nu mă consider un om naiv, avînd convingerea că o țară mică ca Ungaria nu poate să-și permită luxul de a provoca o Uniune Europeană pentru ea importantă în primul rînd din punct de vedere economic și politic.

Politica țării noastre trebuie să fie prudentă. Noi afirmăm mereu că pînă la 1 ianuarie 2003, Ungaria va îndeplini toate condițiile necesare privind pregătirea. Aș cita însă și cuvintele unui politician englez, care nu demult afirma: „Dumneavoastră mai aveți încă multe de făcut. În primul rînd, să îndepliniți toate condițiile importante ale pregătirii. Din cîte vîd, continuă acest om politic, dintre acestea există încă cîteva care nu pot să fie considerate drept rezolvate în mod satisfăcător. Iată, problema agrară, chestiunea ecologiei, a ocrotirii naturii și problema romilor.”

În ce privește agricultura și mediul natural, nu vreau să fac nici un comentariu. Starea țării, din ambele puncte de ve-

dere, vorbește de la sine. Cea de-a treia problemă însă ne atinge serios și pe noi. Și nu mi-aș ridica cuvîntul dacă aș vedea posibilitatea unei soluții rapide. Nu vîd. În cel mai bun caz, lucrurile noastre pot să fie îmbunătățite în 2002, cu ocazia noilor alegeri parlamentare. Deocamdată nimeni, nici Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria nu se grăbește, nu presează în acest sens. Mă întreb deci: la ce ne așteptăm? Interesul de a se îmbunătăți lucrurile este, în primul rînd, al nostru. De ce nu începem să bombardăm în acest sens și interes autoritățile competente din Ungaria, și chiar și cele din România? Și aceste lucruri fac parte dintre condițiile absolut necesare ale adeziunii noastre la UE.

Mă iertați, poate credeți că m-am îndepărtat puțin de subiect. Nu! În ce mă privește, nu mă consider a fi un economist, sînt însă de părere că pentru Ungaria, dacă se menține pe poziția de a fi, în continuare, o țară central-europeană, în condițiile de azi, și mai ales cele de mîine, pentru singura sa posibilitate favorabilă de a adera la UE, în afară de cele economice, trebuie să îndeplinească și o serie întreagă de condiții politice. Printre acestea - asigurarea deplină a drepturilor naționalităților din această țară.

Ungaria, în ce privește pregătirea sa, se găsește în fruntea țărilor din regiune care stau la coadă pentru același lucru. Lumea ne laudă și ea zi de zi. Dar nimeni să nu creadă că deja totul este gata, făcut, îndeplinit. Am în față întotdeauna exemplul unei țări europene, exact de mărimea noastră. Am sosit în capitala acestei țări după un an și jumătate de la aderarea sa la UE. Urmăresc și de atunci soarta Portugaliei, dîndu-mi seama de mărimea și importanța schimbărilor care s-au produs în această țară timp de 15 ani. N-a fost ușor, și eforturile pe care le-a făcut ar putea să ne stea în față și nouă, mai puțin ca exemplul sau modelul, fără să-l subapreciez, al Germaniei. Am mai scris odată: nu e categoria noastră.

Repet, pentru Ungaria eu nu vîd altă posibilitate decît UE, mai ales datorită faptului că azi 78% din comerțul exterior (exportul și importul în total) se realizează cu țările membre ale UE. Economia ungară, dispunînd de o asemenea bază, este deja influențată, în mod esențial, de către deciziile UE. Acest proces, în viitor, poate numai să se întărească. Rămîne, deci, ca problema vitală pentru noi unica soluție: adeziunea la UE. Cel puțin asta ar fi sfatul dat Guvernului actual de către:

Al. Ardelean

Dreptul la replică

Redacția Foii românești consideră o cerință minimă a atitudinii profesionale să dea în ziar informații reale. Dacă am publicat în lunile trecute și articole mai provocatoare, am făcut-o din dorința de a pune în mișcare gândirea cititorilor, de a-i stîrni la discuții publice despre problemele care ne preocupă. Oricine are dreptul să-și spună părerea, chiar și în caz dacă ea este contrară cu a noastră. De această dată vă prezentăm două păreri. Am decis să dăm publicației scrierii cu titlul „Sună telefonul” nu pentru ca să ne apărăm pe noi înșine, ci, dacă se poate, să nu se mai repete astfel de cazuri. Articolul „Cine nu aude clopotele?” dă răspuns la o scriere din numărul trecut al Foii. Atît din motive profesionale, cît și pentru respectul nostru față de oamenii credincioși de oricare religie ne întristează aprecierea pe care Centrul Eparhial, care – pe baza unui singur caz, prezentat de noi poate cu mai puțină precauție și vigilență, decît cum ar fi fost neapărat necesar – consideră că în paginile săptămînalului *Foaia românească* se varsă „sistematic atîta otrăvă”. Nu avem motive să credem că ar fi așa. Să judece cititorul!

Cine nu aude clopotele?

Întrebarea are un răspuns foarte simplu: acela care nu (mai) merge la biserică.

În ultimul număr al săptămînalului Dumneavoastră (40/6 octombrie 2000) s-a strecurat un material semnat de același condei care, cu cîteva pagini mai înainte de locul în care și-a lăsat prisosința inimii, a așternut însemnări despre frumusețea cea nepieritoare din arta lui Onisim Colta.

Tina aruncată în obrazul Bisericii se bazează pe zvonuri vehiculate de cei care nu cercetează Sfântul Locaș – ca urmare nici nu au cum să audă clopotele, urechile lor fiind ocupate cu zgomotul propriei lor micimi – dar au îndrăzneala să colporteze știri false pe seama instituției care a încercat nestrămutat să apere dăinuirea ortodoxă românească pe aceste meleaguri.

Atacurile apărute în presă nu sînt nici noi, și nici neașteptate din partea purtătorului de cuvînt al circotașilor.

Numai că, pentru corecta informare a cititorilor, sîntem nevoiți să facem cîteva precizări:

1. Clopotele au fost trase. Nu puteau fi auzite de cei ce nu (mai) au nimic în comun cu Biserica; din aceleași motive, nu aveau cum să audă rugăciunile de la Sfânta Liturghie din duminica premergătoare înmormîntării, în care numele donatoarei a fost pomenit, Ierarhul și Vicarul său citind dezlegările cuvenite, în vreme ce credincioșii prezenți i-au cîntat „veșnica pomenire”; înțelegem însă că e prea mare sacrificiu pretenția noastră ca cineva să se deranjeze și să vină duminica la biserică.

2. Instalația electrică de manevrare a clopotelor este, de mai mult timp, defectă, încît și la Sfânta Liturghie sînt folosite foarte puțin. Cel care nu vine la Sfânta Slujbă, evident, nu știe aceasta. Dacă pentru Dumnezeu clopotele sînt trase așa de puțin timp, oare oamenii au drepturi mai mari?

3. Buna credincioasă din Bătania – Dumnezeu s-o odihnească – nu a trecut în lumea veșniciei nebăgată în seamă, mai mult, pînă și Prea Fericitul Părinte Patriarh a fost înștiințat de dispariția ei dintre noi și s-a rugat pentru odihna sufletului ei, întrucît, exact în răstimpul mutării ei de la noi, Prea Sfințitul Episcop Sofronie a fost la București, la ședința Sfîntului Sinod și a fost informat de eveniment înainte de plecare (așa cum se poate deduce din precizarea de la punctul 1.), la rîndul său transmițînd Părintelui Patriarh știrea morții credincioasei. Mai mult, Prea Fericitul Părinte Teoctist știa tot ceea ce buna noastră credincioasă a făcut pentru Biserica strămoșească.

4. Nu s-a pus nici o clipă problema neparticipării preotului la înmormîntare, ci a episcopului care, așa cum am arătat, era la București la lucrările Sfîntului Sinod.

5. Pentru a nu fi lumea indusă în eroare, e bine să se cunoască și faptul acesta: soarta donației nu se cunoaște cu exactitate, statutul juridic al acesteia fiind incert. Sîntem în tratative cu organele judecătorești pentru a putea beneficia de dărnicia răposatei în Domnul Catița Tâmovan.

Avînd în vedere cele de mai sus, regretăm că în paginile săptămînalului Domniilor Voastre se poate varsa sistematic atîta otrăvă...

Dumnezeu să vadă și să judece!

Centrul Eparhial
Jula, 6 octombrie 2000

Sună telefonul

– Gînduri despre o atitudine și despre un fenomen –

Directoarea Foii românești Eva Iova este poftită la telefon. La celălalt capăt se află Ion Budai, directorul unicului liceu românesc din Ungaria care, după o scurtă discuție de politete, trece la subiect. Este profund indignat de ceea ce a scris *Foaia* acum două săptămîni, cînd a relatat despre vizita la Giula a ziaristilor români sosiți din diferite părți ale lumii. Săptămînalul românesc scria că după terminarea programului cultural, în prezența oaspeților s-a scos tricolorul românesc, care a fost arborat drept gest pentru cei sosiți din București, Paris, Berlin, Melbourne sau Washington. Directorul liceului reproșează că *Foaia* a scris fără ca să știe care au fost motivele adevărate ale conducerii școlii, care au făcut ca tricolorul României să fie așezat în depozit înaintea plecării oaspeților. Apoi schimbîndu-și tonul, îi atrage directoarei atenția ca de acum înainte, să nici nu se obosească să-l salute, pentru că el n-o mai cunoaște. După aceasta trîntește receptorul. Directoarea a rămas surprinsă, n-a mai avut șansa dialogului, deși *Foaia* românească a scris despre un simplu fapt, care a fost real. Susțin acest lucru pentru că, întîmplător, și eu am fost de față și astfel am auzit nedumerirea acelor oameni, care, la fel ca mine, au asistat cu uimire la scoaterea simbolului românesc. „De ce se face teatru cu acest steag?” – se întrebau ziaristii. „Dacă odată s-a arborat, măcar să se aștepte pînă cînd plecăm”. De la una dintre femeile de serviciu a liceului am aflat și motivul acestei grabe, despre care *Foaia* într-adevăr n-a relatat. Femeia a povestit că de cînd a intrat în vigoare legea care prescrie în mod obligatoriu arborarea drapelului național maghiar pe clădirile publice, s-a întîmplat că făptași necunoscuți au furat pur și simplu steagul roșu-alb-verde. Conducerea instituției românești a decis ca acesta să fie fixat pe clădirea liceului. În seara respectivă deci, numai drapelul românesc a fost pus în siguranță, ca să nu se întîmple ca dimineața el să nu mai fie la loc. Acest gest poate fi înțeles, pentru că conducerea liceului s-a temut că tricolorul românesc va fi profanat. Probabil că domnul Budai s-a ofensat că tocmai acest motiv nu a fost descris în articolul din *Foaia* românească.

Pentru mine însă, rămîn mai multe întrebări deschise, chiar dacă eu eram în cunoștință de cauză. Oare de ce nu s-a găsit o soluție și pentru drapelul românesc, ca acesta, așa cum s-a procedat în cazul celui alt steag, să fie prins în suport? Mai rămîne de menționat că deși conducerea școlii românești a purtat grija steagului românesc, efectul a fost negativ – scena a fost penibilă pentru oaspeții noștri, care au judecat după cele văzute la fața locului: numai pînă la momentul respectiv a fost nevoie de simbolul românesc. *Foaia* a descris tocmai acest efect, de care, mărturisesc, și eu m-am simțit deosebit de jenat.

Reacția categorică a domnului director Ion Budai, care s-a finalizat cu anunțarea întreruperii legăturii cu o instituție românească din Ungaria mi-a stîrnit și alte gînduri asupra cărora cred că merită să insist. Avînd o oarecare vechime în viața publică românească din Un-

ria, trăiește viu în memoria mea poziția domnului Budai, pe care a luat-o în repetate rînduri la diferite foruri ale fostei Uniuni a Românilor din Ungaria. Directorul liceului românesc a fost întotdeauna o personalitate hotărîtoare a comunității noastre. În această calitate, după schimbarea sistemului politic din Ungaria, deseori și-a ridicat cuvîntul alături de „Uniune”, care la începutul anilor '90 a fost singura instituție obștească, ca ea să facă tot posibilul ca să înființeze o editură separată structurii ei. În momentul în care și la nivel național s-a înființat independența organelor de presă, Ion Budai a avut o influență hotărîtoare în despărțirea juridică a Uniunii și a Foii. Deci a apărut părerea ca presa să-și facă datoria, să aprecieze, dar dacă este cazul să și critice – spunea deseori directorul. Este foarte greu de conceput pentru mine că acel om care pe vremuri a făcut aceste afirmații, să se supere așa de rău în momentul cînd un organ de presă rezumă un simplu fapt, respectiv efectul acestuia în inimile acelor oameni pentru care, presupun, s-a arborat drapelul amintit. Dar poziția directorului mai impune și o altă problemă. De mai mulți ani șefa Editurii și a săptămînalului românesc din Ungaria este intens preocupată de realizarea unei reviste consacrate elevilor de la liceu. Eva Iova, nu cu puține eforturi, a adunat în jurul ei o mică grupă de elevi, pe care îi face să redacteze în comun revista „Liceenii”, de nivelul căreia ar fi mîndru oricare liceu din România. Unii copii au prins gustul scrierii articolelor în limba maternă. Emisiunea radiofonică dedicată liceenilor, concepută și realizată tot de Eva Iova, are o vechime mai însemnată. Tot persoana pe care domnul director de acum înainte n-o mai cunoaște, a făcut demersuri pe lîngă Guvernul României, ca unicul nostru liceu să primească instalații de calitate pentru îmbunătățirea emisiunilor radio-școală. Acestea, în valoare de mai bine de 300 de mii de forinți au și fost aduse în Ungaria, pentru a fi montate și folosite de elevii noștri.

Doamne ferește să vreau să sugerez, că singurul liceu românesc ar trebui să fie recunoscător pentru eforturile directoarei Foii românești. Nu despre asta este vorba, pentru că prin aceasta își face doar datoria. Nimeni nu este dator să-i mulțumească. Dar se pune problema: oare ziarista care se implică intens în activitatea culturală a liceului, cum va mai putea continua munca începută cu ani mai devreme? Oare este normal ca, pe baza unor jigniri personale, conducătorul unei școli să pună în pericol viitoarea activitate a unei instituții, să renunțe atît de ușor la o colaborare cu care instituția respectivă se poate numai mîndri? Cred că supărarea personală și interesul obștesc sînt categorii diferite, care trebuie separate cu fermitate. Sînt convins că nimeni nu ar fi blocat o eventuală replică a domnului director, făcută în paginile revistei românești. Dacă răspunsul în public despre probleme și gesturi care afectează însăși imaginea comunității nu este o soluție bună, ar mai rămîne dialogul, puterea de a lămuri neînțelegerile. Aceasta, deocamdată, întîrzie, sarcinile comune rămîn însă valabile.

Tiberiu Boca

Continuă lupta spirituală

O familie de misionari a scăpat cu viața dintr-un atac armat. Răufăcătorii ugandezi au tras asupra misionarilor bapțiști Larry și Terry Singletary cu o armă automată AK-47, în timp ce ei și copiii lor treceau, printr-o zonă nepopulată, relatează Bordul Internațional de Misiune al Convenției Baptiste de Sud. „Mi-am dat seama că vom fi atacați, în momentul în care pe drum au apărut doi bărbați înarmați”, a declarat Singletary. Cei

doi au deschis focul și mașina misionarilor a fost lovită de trei gloanțe. Una dintre fiicele acestora a fost atinsă de o bucată de metal desprinsă din caroseria mașinii, însă se pare că rana nu este periculoasă, a mai relatat aceeași sursă.

Misionarul a accelerat și a ieșit din raza de acțiune a armelor, dar la cinci minute de la acest eveniment unul din cauciucurile autovehiculului a explodat. „Ne-am oprit cu frica-n oase și am schimbat

cauciucul”, a declarat el. Frica lui striga într-una: „Au nevoie de Isus. Au nevoie de Isus.” „Apoi am început să ne mîngîiem unii pe alții, și curînd, pacea lui Dumnezeu a coborît peste inimile noastre. Cu toții am fost de acord că motivul pentru care ne aflăm aici este tocmai această experiență prin care am trecut. Ne aflăm într-o continuă luptă spirituală pentru inimile și sufletele acestor oameni.”

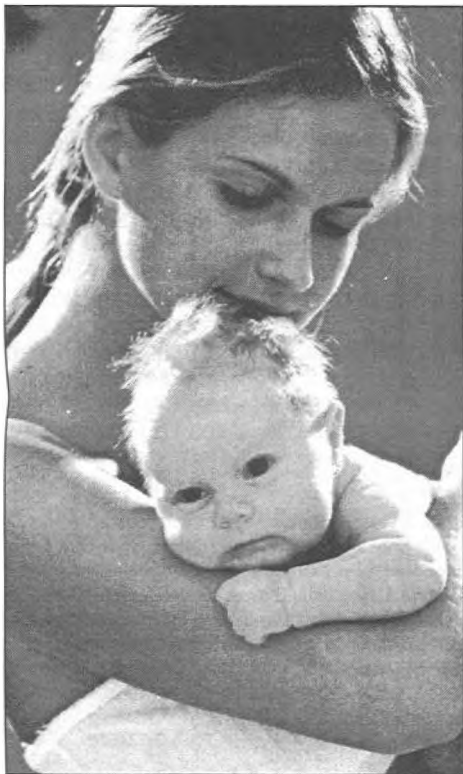
(Uganda)

Organizații civile în campanie electorală

Avort: pro sau contra

Grupări care sînt în favoarea avortului intenționează să contacteze telefonic două milioane de femei în state-cheie, pentru a le convinge să voteze pentru democratul Al Gore. Efortul e susținut de Liga Națională a drepturilor pentru avort, reproducere și planificare familială, transmit agențiile de presă. Femeile care vor fi contactate nu sînt înscrise în nici unul din cele două partide, ceea ce înseamnă că ele ar putea răsturna situația din sondaje, crede Kate Michelman, președinta ligii.

La rîndul lor, forțele care se opun avortului se mobili-

zează și ele, utilizînd tactici asemănătoare, în favoarea candidatului republican George W. Bush, relatează agenția germană Reuters. Bush se opune avortului, considerînd că acesta se justifică doar în cazul unui viol, incest sau în cazul în care viața mamei este periclitată. Coaliția creștină și Comitetul Național pentru Dreptul la Viață se numără printre organizațiile care îl susțin pe Bush în campania electorală și care mizează pe votul catolicilor, care reprezintă un procent semnificativ al alegătorilor care se vor prezenta la urne pe 7 noiembrie. (SUA)

Modalități în educație

Părinții evanghelici își disciplinează copiii folosind nuiua, dar nu-i abuzează nici fizic, nici psihic, se arată într-un studiu al Universității Princeton. Mulți evanghelici apelează la pedeapsa fizică, dar pe de altă parte, își iubesc copiii și le arată acestora mai multă afecțiune decît alți părinți, se arată în studiul realizat de Brad Wilcox de la Universitatea Princeton și John P. Bartkowski de la Universitatea de Stat din Mississippi.

Wilcox a afirmat că speră că descoperirile făcute vor „limpezi apele” în ceea ce-i privește pe părinții evanghelici. Unii cercetători susțin că părinții protestanți conservatori sînt abuzivi și severi, a mai spus Wilcox. „Descoperirile noastre pun

la îndoială aceste afirmații și arată că părinții protestanți conservatori au un mod neotraditional de a-și educa copiii, care poate fi unul foarte bun.”

Disciplinarea prin bătaie nu se traduce neapărat cu

abuz fizic, a mai spus Wilcox. Evanghelicii strigă la copiii lor mai puțin decît o fac ceilalți părinți, și astfel sînt mai puțin predispuși să fie abuzivi, se mai arată în studiu.

(SUA)

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc

ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

Pagină realizată de Nicoleta Burtic

Ești un om fericit?

Vă invit să cercetăm mai îndeaproape concepția comună despre fericire.

Concepția aceasta a fost formulată în modul cel mai expresiv de grecii antici. Astfel, ei credeau că numai zeii sînt totalmente fericiti, deoarece zeii sînt nemuritori, că ei nu pot fi atinși de boli și că numai lor le este posibil să se bucure necurmat de toate lucrurile, să-și satisfacă toate dorințele.

Mîncarea, băutura, plăcerile sexuale – iată lucrurile cele mai valoroase, care, în concepția greacă, puteau asigura fericirea. Cu vremea, grecii le-au adăugat acestora și valorile estetice: arta, cultura, muzica, dar și acestea erau evaluate în măsura în care satisfăceau plăcerile senzuale. Putem afirma, prin urmare, că pentru greci fericirea însemna satisfacerea neînhibată a plăcerilor fizice, a voluptății. Fericirea, așadar, era legată de condiții fizice, materiale.

Dacă privim în societatea noastră de astăzi, constatăm că în realitate nu am evoluat cu nimic. Oriunde ne-am uita pentru a descoperi concepția referitoare la fericire, vom găsi că scopul final al societății este crearea unui mod de viață care să asigure satisfacerea nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde pentru toți membrii ei. Prin nevoi spirituale se înțeleg artele, cultura, muzica, precum și alte activități care să împlinească aceste nevoi.

Dacă e să coborâm la nivel de individ, se naște întrebarea: Tu ce concepție ai cu privire la fericire? Ce crezi că te-ar face fericit? Începînd din adolescență, cum este și normal, ți-ai fixat anumite idealuri. Ce anume credeai că te va face fericit? Satisfacerea dorințelor sexuale? Nu negăm că aceasta produce plăcere – dar și ea este trecătoare – și în nici un caz, ea nu se constituie într-un infinit izvor de fericire. Poate că te-ai îndrăgostit cîndva cu adevărat și ți-ai investit întreaga ta voință în aspirația de a te căsători cu ființa iubită. De câte ori nu ți-ai spus: „Dacă ne vom căsători, dacă vom fi împreună, fericirea ne va fi asigurată pentru toată viața!” Și chiar dacă ești unul sau una dintre cei sau cele care și-au împlinit acest vis, poți spune că ești cu adevărat un om fericit? Sunt atâtea și atâtea alte lucruri care fac ca realitatea să fie departe de visul tău. Poți spune cel mult că ai reușit în căsătorie, dar de la aceasta până la fericire este un drum lung.

Poate ți-ai căutat fericirea în realizarea aspirațiilor artistice; se poate să fi fost favorizat de toate condițiile și împrejurările, ajungînd acolo unde alții nu au reușit. Aceasta ți-a dat pentru moment o încântătoare satisfacție. Dar ești oare cu adevărat fericit? Există și în acest domeniu atâtea și atâtea lucruri pe care le-ai vrea altfel, care, în consecință, te frustrează de adevărata fericire.

Poate că ești unul dintre aceia care și-au dorit poziții de conducere; să te numeri, dacă nu în frunte, cel puțin în mijlocul celor care poruncesc și care se știu admirați sau – și mai de dorit – temuți; unul care să știi că, față de alții, ești cineva, ești ca nimeni altul. Atingerea acestor țeluri ți-a putut oferi mulțumire, satisfacție, dar întrebarea rămîne: Ești tu fericit? Chiar dacă ești mulțumit de tine și de ceea ce ai ajuns, nu te roade oare îndoiala cu privire la duratăa unei atare stări? Nu te obsedează gîndul că mâine, poimîine vei avea un accident, că într-o zi se va produce o răsturnare de situație sau că te vei pomeni cu un cancer? Ce îți va aduce ziua de mâine și, mai mult, ce perspective ai pentru eternitate? Este suficient să te gîndești doar puțin la toate acestea, ca să te cuprindă spaima și toată fericirea sau ceea ce a crezut că este fericire să se spulbere, lăsînd loc temerilor, anxietăților, groazei de ziua de mâine.

Este o realitate evidentă și mult dezbătută între sociologi faptul că cei mai nefericiți oameni se află tocmai printre tinerii de bani gata și că tocmai aceștia ajung cel mai curînd la sinucidere.

Nu, nici luxul, nici strălucirea, nici plăcerile cele mai sofisticate nu-i garantează omului fericirea. Chiar dacă le-ar avea pe toate acestea, se poate trezi la un moment dat gol, nesatisfăcut, neîmplinit; într-un cuvînt, un nefericit.

Neîndoielnic, viața aceasta umană nu ne poate oferi nimic etern, pentru că, în mod sigur, într-o zi va interveni moartea fie printr-un accident, fie printr-o boală, fie, pur și simplu, prin moartea naturală. De aceea, numai în asemenea conjunctură, numai pe plan material – aici și acum – nu poate exista adevărata fericire.

Avînd în vedere toate aceste aspecte legate de problema fericirii, considerăm că suntem îndeajuns de pregătiți și, de ce nu, chiar interesați să aflăm ce ne spune Domnul Isus despre fericire. Vom face aceasta în numerele viitoare.

Pastor Daniel Burtic

Sfânta Biserică este locul de închinare unde credincioșii, în fiecare duminică și sărbătoare se roagă împreună lui Dumnezeu, cerând prin rugăciune ajutor și spor în toate activitățile pe care zilnic le desfășoară.

În biserică, credincioșii laudă și preamăresc pe Dumnezeu, bucurându-se de cea mai frumoasă slujbă, Sfânta Liturghie, moment de adevărată desfătare duhovnicească, unde se împărtășesc cu Sfântul Trup și Sumpul Sânge al Mântuitorului Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci. Întotdeauna când ne apropiem de o sfântă biserică, suntem cuprinși de un fior și de emoții, pentru că știm că biserica este locul unde te poți întâlni cu Hristos, unde poți uita de toată grija cea lumească, te poți lepăda de toate gândurile rele și de orice preocupare care înclină înspre o stare de păcătoșenie. Sfânta Biserică oferă credincioșilor, prin frumoasele podoabe și nestemate care se află

Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne

Înăuntrul ei, o adevărată priveliște dumnezeiască. O biserică înzestrată cu icoane, cu prapori, cu veșminte, cu flori etc. este asemănătoare cu grădina raiului, în care omul credincios se simte extraordinar de bine. Pentru un neștiutor de carte sau pentru cel ce nu poate desluși tainele cititului, biserica, prin icoanele ei, oferă o adevărată Biblie ilustrată și tot omul care intră și se roagă într-ânsa poate cunoaște, cu ajutorul privirii, viața și activitatea Mântuitorului Nostri Iisus Hristos. În Sfânta Biserică Ortodoxă, ne bucurăm că cinstim pe lângă sfintele icoane și Sfânta Cruce, altarul pe care s-a jertfit Fiul lui Dumnezeu „pentru ca să ridice păcatele oamenilor”. (Evrei 9.28) Iar dacă Altarul Legii vechi era sfânt (Ieșire 29, 39) cu atât mai mult Crucea Domnului.

Prin sângele Domnului

nostru Iisus Hristos, prin sfîntirea sa cu prețiosul său sânge, instrumentul de tortură a devenit Altar de jertfă pentru Fiul lui Dumnezeu. Acest altar strălucește azi pe turlile și în curțile bisericilor, străjuind țarinile și casele credincioșilor, precum și răspântiile drumurilor. Crucea Domnului veghează somnul de veci al celor ce odihnesc sub glie, așteptând învierea cea de obște la a

doua venire a Domnului. Roadele cinstirii Sfintei Cruci sunt nenumărate. „Strălucește, Cruce a Domnului, fulgerele luminate ale darului Tău în inimile celor ce Te Cinstesc pe Tine și cu dragoste. Te primesc, ceea ce ești de lume mult dorită. Căci prin Tine mîhnirea lacrimilor s-a pierdut, din cursele morții am scăpat și la veselie nesfârșită ne-am mutat.” (Stih vecernie)

Prin cinstirea Lemnului de viață dător, în ființa credinciosului a pătruns darul lui Dumnezeu. Acolo unde a pătruns darul lui Dumnezeu a fost nimicit răul. Crucea este cea dintâi putere cu care mama creștină însemnează copilul din leagăn. Jertfa Crucii este izvorul cel viu din care curg valuri de iubire, de fapte bune, de iertare, de mîntuire. „O, ce valuri de iubire curg din Crucea lui Iisus! O, ce Jertfă minunată este Jertfa lui

Iisus! Orice suflet care zace de păcate biruit să primească Jertfa Crucii, ca să fie mîntuit.”

Spre aleasă cinstire de către toți credincioșii, a fost ridicată și în curtea bisericii noastre din Micherechi o frumoasă cruce (troiță) din marmură, care să ofere tuturor trecătorilor o atenție deosebită, să tresară și să se însemne cu semnul Sfintei Cruci pentru liniștea, pacea, ajutorul și bunăstarea primite de la Dumnezeu. Aceasta a fost realizată de către un meșter sculptor în piatră din orașul Vașcău din România și a fost donată Sfintei Biserici din Micherechi de către familia lui *Mihai Nistor*, buni credincioși și vrednici lucrători în ogorul Domnului.

Credincioșii parohiei Micherechi adresează recunoștință și mulțumiri acestei familii, rugându-l pe Bunul Dumnezeu să le dăruiască sănătate, bucurie, împlinirea tuturor dorințelor și mulți și fericți ani!

Pr. Ioan Bun

Biserica noastră azi

Credincioșii ortodocși din Micherechi au avut ocazia în ultimul timp să se întâlnească mai des cu Întîi Stătătorul Bisericii noastre, care de obicei slujește în Catedrala Sf. Nicolae din Giula. În săptămînile trecute s-a întîmplat ca Prea Sfințitul Sofronie să slujească de mai multe ori în mijlocul acestei comunități. Duminica trecută a fost însă o dublă sărbătoare: două înalte fețe bisericești au săvîrșit Sfînta Liturghie la Micherechi. Alături de episcopul nostru, ne-a onorat cu prezența și Prea Sfințitul Calinic al Argeșului. În predica sa, Părintele Episcop de la Curtea de Argeș, care cunoaște bine comunitatea românilor din Ungaria, a apreciat eforturile acestei minorități, care se străduiește să-și salveze valorile, să-și păstreze credința strămoșească.

Se vede acest lucru și din frumoasele biserici ortodoxe române de pe meleagurile noastre, precum și din faptul că mulți bunici și părinți își aduc copiii la biserică. Prea Sfințitul Sofronie i-a mulțumit Episcopului Calinic pentru atenția cu care îi onorează pe românii din Ungaria, și le-a destăinuit credincioșilor din Micherechi că Prea Sfințitul Calinic cînt de mult s-a străduit și se străduiește și în prezent ca comunitatea noastră să primească cît mai mult sprijin din România. Credincioșii ortodocși din Micherechi se află în așteptarea unui eveniment important din viața bisericii lor, pentru că în ultima duminică din luna octombrie va avea loc ceremonia de sfîntire a bisericii recent renovată.

E. Iova

Sfînta Cuvioasă Paraschiva

14 octombrie

Sfînta Cuvioasă Paraschiva se bucură, la români, de o mare cinstire. Ea este una dintre sfintele cele mai invocate în rugăciuni, bucurîndu-se de o mare popularitate mai ales în Moldova, fiind socotită ocrotitoarea acestei părți de țară. Numele său vine de la cuvîntul grecesc paraschevi, care înseamnă pregătire în vederea întîmpinării sau trăirii unui eveniment sau a unei sărbători.

Sfînta Paraschiva s-a născut la începutul secolului al XI-lea în Tracia, în localitatea Epivat. Încă la o vîrstă fragedă este atrasă de viața călugărească, ajutîndu-i pe cei săraci. A petrecut un timp la Constantinopol, apoi în ținutul Pontului și la Ierusalim, viețuind într-o mănăstire din ținutul Iordanului. Spre sfîrșitul vieții, s-a întors în localitatea natală, unde a trecut la cele veșnice, la vîrsta de numai 27 de ani. În chip minunat, trupul ei a rămas nealterat, fiind descoperit neputrezit și făcător de minuni. Moaștele Paraschivei s-au păstrat la Tîrnava, de unde au fost donate domnitorului român Mircea cel Bătrîn. Domnitorul, după

bătălia de la Nicopole, le-a dăruit sîrbilor. De aici au trecut din nou la Constantinopol, de unde au fost răscumpărate, pe o sumă mare de bani, de către domnitorul Vasile Lupu și depuse, la 14 octombrie 1641, în biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași, ctitorită de el. Incendiul din 1888, care a cuprins paraclisul mănăstirii, a topit părți din racla care

păstra moaștele, dar flăcările nu au mistuit trupul ei făcător de minuni. În prezent, moaștele se află în Catedrala Mitropolitană din Iași, fiind socotită „Lauda Moldovei” și ocrotitoarea ei.

Dintre bisericile noastre ortodoxe, cea din Orașul Mic Românesc din Giula poartă hramul Cuvioasei Paraschiva.

La Patriarhia din București, responsabilul pentru relațiile cu românii din jurul granițelor,

Teofan Sinaitul a fost ales ca Mitropolit al Olteniei

Episcopul vicar Teofan Sinaitul, care a fost responsabil pentru relațiile cu comunitățile românești din jurul granițelor și din diaspora, a fost ales în ziua de 3 octombrie pentru a ocupa scaunul de Mitropolit al Olteniei și Arhiepiscop al Craiovei. Prea Sfințitul Teofan a fost propus Sfîntului Sinod de către Prea Fericitul Patriarh Teoctist, fiind ales cu majoritate de voturi. Alături de Mitropolitul Daniel al Moldovei, Teofan reprezintă

„suflul nou”, de deschidere europeană din rîndul mitropoliților români, a cărui prestație îl situează pe lista posibililor candidați la Scaunul Patriarhal, urmaș al Prea Fericitului Teoctist. Prin alegerea Prea Sfințitului Teofan, Biserica Ortodoxă Română afișează dorința spre o deschidere și mai mare, s-ar putea vorbi chiar despre o „modernizare”. Noul mitropolit este un ierarh tînăr (născut în 1959), cu doctorat în teologie obținut la Institutul „Saint Serge” din Paris.

Toamna se numără bobocii

La fel ca în anii trecuți, și în 2000 s-a organizat la Liceul N. Bălcescu balul bobocilor. Serbarea elevilor din anul întâi s-a ținut joia trecută, la 5 octombrie. Din păcate însă mult s-a schimbat această veche tradiție. Elevii din cla-

sele întâi (fiindcă și în acest an avem două clase întâi) se simt mai mult decât jigniți că trebuie să participe la această festivitate, nu se bucură și nu se simt așa de bine cum ar trebui.

De această dată fetele au avut costum de fotbalști, iar băieții s-au îmbrăcat în haine de fete. Programul a început cu un recital de poezii, prin care noii elevi s-au prezentat. Juriul a apreciat separat „munca” fiecărui elev. Cele două clase, împreună cu dirigintele lor Andre-

ea Szántó și Mariana Martin, au primit și câteva probe pe care au trebuit să le rezolve în comun. De exemplu, ambele clase au trebuit să scrie câte-un marș pe melodii cunoscute. Din rândul probelor n-a lipsit nici jurământul tradițional, rostit în genunchi, în cor, în fața publicului. Prin acesta, bobocii au promis tot ce li s-a cerut.

În anul acesta nu s-a acordat nici unui boboc pedala de bicicletă (obiect care simbolizează strădaniile celui elev care vrea să fie cel mai bun și cel mai recunoscut), fiindcă eleva care era candidată, a aflat de undeva că i se va preda pedala și s-a supărat. Sperăm că la anul nu se va întâmpla așa ceva, pentru că e vorba numai despre o glumă inocentă.

La sfârșitul programului s-a întâmplat însă ceva interesant și spectaculos: moderatorii, elevii mai mari, au fost „premiati” de boboci cu frișcă și făină. Frișca era bună, dar făina... Seara ne-am distrat foarte bine la discotecă. Un singur lucru ne-a umbrat petrecerea: dimineața a trebuit să ne sculăm, să venim la școală...

Andreea Gurzău
elevă în anul III,
Liceul N. Bălcescu

A apărut revista elevilor români

La începutul acestei săptămîni a apărut „Liceenii”, revista adolescenților români din Ungaria. Primul număr din noul an școlar a fost realizat de o nouă echipă redacțională, întărită prin participarea mai multor elevi din anul întâi. Cu sentimente de recunoștință ne amintim de foștii colegi Edit Bordaș, Carmen Ruja sau Alina Mesaroș, care azi învață la școli superioare. Dar mica redacție din Giula speră că ei și pe viitor vor colabora la revista tinerilor români din țară.

Imediat, pe prima și pe ultima pagină, putem face cunoștință cu „bobocii” din anul întâi, acei 58 de elevi, care și-au început studiile în această toamnă la Bălcescu. S-a păstrat și în noul an școlar vechea tradiție de a publica numele acelor

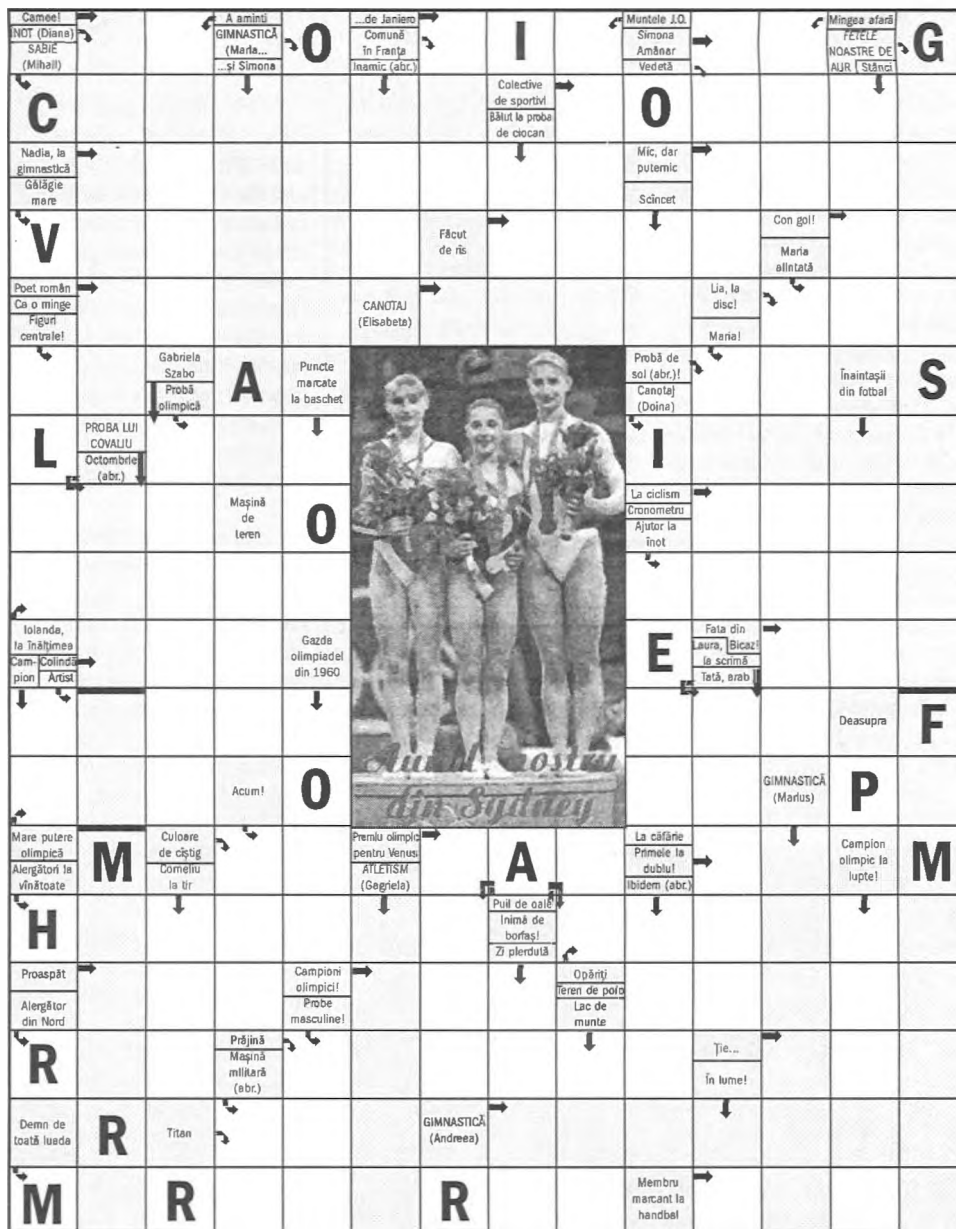

tineri, care în luna respectivă și-au sărbătorit ziua de naștere. „Vara a fost scurtă, școala a început repede” este constatarea celui sondaj, pe care Eva și Anita Ruja l-au făcut în primele zile de școală printre colegii lor. Printre materialele mai „serioase” se înscrie scrierea Ursulei Pătaș și a Nicoletei Netea în care îi evoacă pe

cei doi „Maeștri ai artei populare” din Mîcherechi, Gheorghe Nistor și Teodor Covaci. Moda și rebusurile sînt temele preferate ale tineretului, precum și sportul și muzica. În ultimele pagini, revista „Liceenii” prezintă câteva jocuri distractive în aer liber, pe care merită să le încercați cînd vreți să vă jucați în grupuri. Pe lîngă mai multe știri din lumea muzicii ușoare internaționale, Larisa Moldovan prezintă o nouă formație din România, Animal X, care a fost descoperită în vara acestui an.

În atenția tinerilor care nu învață la Liceul Bălcescu: Dacă vreți să citiți și voi „Liceenii”, revista adolescenților români din Ungaria, rugați-i pe prietenii voștri de la liceul românesc din Giula să vă facă cadou această mică publicație!

- e -

Hainele noi ale împăratului

Trăia odată într-o țară îndepărtată un împărat tare mândru, care toată ziua se gîndea doar la veșminte. Fără să-i pese prea mult de trebuirile împărăției, suveranul cel îngîmfat vroia să aibă mereu haine noi, nemaivăzute, petrecîndu-și zilele înaintea oglinzii și sfătuiindu-se doar cu

se că țeș la două războaie.

Deși nu vedeau nici o stofă ieșind din miinile lor, toți supușii exclamau cu vădită uimire:

– Cîta îndemînare! Iată o țeșătură fermecată, pe care numai cei cu adevărat înțelepți o pot vedea!

Și nu mai conteneau cu la-

croitorii și negustorii de stofe.

Aflînd de slăbiciunea împăratului, doi pezevenghi se gîndiră să se îmbogățească pe spinarea acestuia. Fără să stea prea mult pe gînduri, se dădură drept croitori vestiți, pretinzînd că ar fi în posesia secretului unei stoffe fermecate. Împăratul află despre ei și îi invită de îndată la castel.

– Am auzit despre măiestria voastră și despre o anumită stofă, despre care se spune că ar fi fermecată, zise împăratul.

– Maiestatea Voastră vorbește, oare, despre stoffa aceea minunată, ce poate fi văzută numai de oamenii plini de înțelepciune? Oh, hainele făcute din această stofă v-ar veni, cu siguranță, de minune!

Împăratul înghiți în sec și, mușcînd momeala, spuse:

– Mda, mda...! Oare dacă aș intra în posesia unei astfel de stoffe aș putea să-mi dau seama cît de înțelepți îmi sînt supușii?

– Desigur, Maiestate! Răspunseră cei doi pișichieri.

Auzind acestea, împăratul îi umplu de bani și le dădu urgent ordine să-i pregătească stoffa cu pricina în cel mai scurt timp cu putință. Croitorii cei mincinoși se apucară imediat de treabă, lucrînd, chipurile, zi și noapte și prefăcîndu-

udele, răspîndind zvonul despre stoffa minunată în tot orașul.

Suveranul era din cale afară de nerăbdător să admire stoffa, dar se gîndi să-l trimită întîi pe cel mai bătrîn dintre sfetnici, socotit de toată lumea ca fiind cel mai înțelept din întregul ținut. Acesta se duse la atelierul celor doi, privi războaiele și... nu văzu nici o țeșătură!

„Să fiu oare chiar atît de neghiob?” se întrebă el.

Ei, îl întreabă așa-zisii croitori, ce spuneți de minunea asta? Credeți că i se potrivește împăratului?

– O, e o stofă atît de frumoasă, că te lasă fără glas...

Întors la palat, sfetnicul povesti tuturor că văzuse o țeșătură atît de minunată, că nu găsea cuvinte s-o descrie. Dar împăratul nu se mulțumi doar cu părerea bătrînului slujitor, așa că o trimise la atelier și pe una din doamnele de la curte, vestită pentru bunul ei gust în materie de veșminte.

Dar nici aceasta nu văzu altceva, decît războaiele goale!

Totuși, cei doi croitori păreau a fi peste măsură de ocupați de stoffa la care lucrau, iar unul dintre ei o întrebă:

– Ce ziceți, frumoasă doamnă?

Sînt oare aceste stoffe demne de împăratul nostru?

O, de bună seamă! Exclamă femeia, care nu vedea nimic, dar care nu dorea să pară lipsită de înțelepciune. Așa că și doamna de la curte ridică în slăvi țeșătura cu pricina, lăudînd priceperea „croitorilor”. Nemaștiind pe cine să trimită la fața locului, împăratul se hotărî să se convingă singur de spusele sfetnicului și ale doamnei.

Dar, cînd ajunse în atelierul celor doi, mare-i fu mirarea cînd nu văzu nici un fel de stofă ieșind din război. „Oare să nu fiu îndeajuns de înțelept, începu el să se întrebe îngrijorat. „Oricît m-aș uita, nu văd nimic. Să nu fiu bun de împărat...?”

– Ei, ce spuneți, Maiestate?

– De neînchipuit... minunat! Să-mi faceți repede din această stofă niște haine nemaivăzute pentru balul pe care îl voi da săptămîna viitoare!

Veni și ziua hotărîtă pentru marele bal, iar croitorii, prefăcîndu-se că duc hainele pe braț, se înfățișară la palat. Toți oamenii de la curte, care nu vedeau nimic, pentru că nu era nimic de văzut, lăudau de zor „hainele” cele noi ale împăratului. Acesta se dezbracă în fața oglinzii, iar cei doi pezevenghi se prefăcură că-i pun veșmintele fermecate.

Mîndru din cale-afară, împăratul mai aruncă o privire în oglindă și porni în fruntea alaiului, pentru a se arăta în fața tuturor supușilor. Aceștia aardeau de nerăbdare să vadă hainele despre care auziseră atîtea – dar mare le fu uimirea cînd îl văzură pe împărat... dezbrăcat, fără nici un fel de veșminte deasupra!

Nici unul nu zise însă nimic, de teamă să nu fie socotit de ceilalți un prostănac. Dimpotrivă, se întreceau cu laudele, spunînd mereu ce bine îi veneau hainele împăratului.

La un moment dat însă, un băiețel nevinovat începu să ridă și să strige în gura mare:

– Împăratul nu are haine! E dezbrăcat!

Abia atunci își dădură cu toții seama cum stăteau lucrurile. Refuzînd să creadă cele auzite, împăratul își continuă drumul, plin de fîfnă. Dar, spre hazul supușilor, pașii duceau cu fală poalele unei mantii care nu exista decît în închipuirea suveranului îngîmfat.

(După: H. Ch. Andersen)

Stella Muntean, top-model

Cu zece ani în urmă, Stella a terminat Liceul Nicolae Bălcescu din Giula. Fiind voleibalistă bună, a ajuns la Budapesta,

păcălită. Iar din aceste situații penibile a trebuit să ies întotdeauna învingătoare, căci altfel nu aveam loc pe podium. Nu

unde a jucat în echipa Universității. Între timp, și-a încercat norocul la școala de medicină, dar fără succes. Dar în urma examenului de admitere în cadrul Institutului de Modă din Budapesta, a devenit elevă al acestui Institut pe care îl absolvă în doi ani. Înscrierea la Institutul de Modă a coincis cu examenul, luat cu brio, la un curs superior de engleză și germană. În timpul războiului din Bosnia a lucrat ca reprezentantă civilă a unei firme americane a unității IFOR.

După acest „intermezzo” a urmat cariera de top-model. După ce Stella a încheiat un contract, a lucrat mai întîi la Frankfurt, apoi la un centru important al modei din Milano, ca în fine, să ajungă la Paris.

– Cînd am început cariera, am avut greutăți serioase. Am suportat cu greu invidia, ura și lupta crîncenă dintre manechine. A trebuit să fiu atentă la fiecare pas, la fiecare hotărîre, ca să nu mă las

sînt o fire timidă care se sperie de umbra ei. Dimpotrivă, sînt o luptătoare bună, deci mi-am păstrat și întărit „poziția”.

Actualmente sînt angajată la casa de modă Planet Paris și am primit o propunere avantajoasă de la Clasic-Live. Din primăvara anului viitor voi conlucra cu Casa de modă ARCA, cu care vom face fotografii pentru un catalog de modă în SUA, Arizona. Acum două săptămîni, la Paris, am cîștigat locul întîi la categoria Miss Foto, dintre 75 de manechine.

În cîrînd vreau să termin această frumoasă carieră, deoarece nu-ți rămîne timp liber, nu ai timp nici pentru odihnă, nici pentru viață particulară. Am luat această hotărîre din cauza unor motive bine întemeiate: în vara anului trecut m-am măritat și aș vrea să am un copil.

Cu Stella Muntean am discutat la întîlnirea promoției 1986-90 a liceului N. Bălcescu din Giula.

Șt. O.

Despre bursele elevilor de la Bălcescu tot nu s-a decis

Nu s-au întrunit în număr suficient membrii corpului decisiv al Fundației publice pentru minorități la ședința convocată pentru 5 octombrie 2000 al Curatorului, astfel că nu s-a putut decide soarta burselor elevilor școlilor medii de naționalitate. Precum am mai informat cititorii Foii, de la Liceul „N. Bălcescu” din Giula au sosit la Fundație în această toamnă 52 de dosare pentru burse. Acum un an au concurat 51 de elevi, primind bursa de 5 mii de forinți pe lună 32 de tineri. Se așteaptă ca în acest an să beneficieze de bursă cam tot atîția elevi de la Bălcescu. Despre aceasta însă se va putea decide, după toate probabilitățile, abia la ședința Curatorului reprogramată pentru 28 octombrie 2000.

Șt. F.

Cu cît familia din sală este mai numeroasă...

...cu atît mai mult se bucură copilul de pe scenă – e o constatare pe care o știu încă din copilăria mea. Fie vorba despre o serbare culturală, fie de o festivitate de sfîrșit de an școlar, o sîrbătoare închinată unui poet sau un festival folcloric, pentru copiii participanți, părinții, frații și neamurile din sală înseamnă întotdeauna o „sursă de inspirație”, dar și de mîndrie pentru copilul de pe scenă. Țin minte, cu ani în urmă, la o serbare din curtea școlii din Chitighaz, stăteam în rîndul publicului. În jurul meu, mame în haine de sîrbătoare, tați cu ținută demnă, bunicuțe emoționate. O bătrînă îi șoptea alteia (tocmai în timp ce o fetiță recita o poezie românească) că iată, asta e nepoata ei. Poezia a învățat-o de la soră-sa, iar părinții au tot controlat-o, în timpul

săptămîinii, dacă o zice bine. Tot din Chitighaz păstrez și o altă amintire. Cu colegii de la *Ecranul nostru* făcusem un film-portret cu un băiețaș deosebit de talentat, acasă la el. Mama și bunica se puneau să pregătească un adevărat banchet boieresc, tatăl cu vecinii asistau, abia așteptînd să ajute cu ceva. Pe urmă mai venise și o mătușă și o nașă, încît lucrările de filmare s-au terminat ca o adevărată întîlnire de familie. Dar și de atunci încoace întîlnesc această familie deseori pe la diferite spectacole: și întotdeauna sînt toți împreună. Sentimente asemănătoare am trăit la o serbare de sfîrșit de an școlar la Giula. Pe atunci, această festivitate s-a împletit cu o serbare închinată mamei lor. Ușor de înțeles că la asemenea ocazii au fost de față nu numai mamele

cu ochi în lacrimi și noduri în gît, ci și bunicii și alte neamuri. Prin șirul de scaune unde luau loc aceste neamuri străbătea un fior de mîndrie. Iar alături de risipa de flori și cadouri am rămas uimită de bucuria ce le era scrisă pe față. Iar numărul neamurilor era și mai mare cînd era vorba despre un elev premiat, despre un absolvent de școală generală sau liceu. În aceste cazuri, după serbare, tot neamul s-a îndreptat la cîte-un restaurant din oraș, la o masă festivă. Dar aceeași atmosferă s-a resimțit și pe terenul sportiv de la școala din Săcal, la serbarea de sfîrșit de an școlar – și probabil că așa se întîmplă și la Micherechi sau Bătania, Aletea sau Cenadul Unguresc. Iar cea mai recentă impresie de acest fel m-a copleșit nu demult, cînd cîțiva copii din Micherechi au evo-

luat pe scena Centrului Cultural Românesc din Giula. Înainte de spectacol, părinții și neamurile, grupuri-grupuri de oameni emoționați, așteptau să le vină copiilor rîndul. Iar cînd o fetiță a început pe scenă povestea ei, atunci surioara mai mică, stînd în brațe la maică-sa, a sorbit-o din ochi pe sora mai mare, sufîindu-i parcă cele ce avea de spus. Pe urmă, surioara a obosit și tot mai greu a urmărit cu ochii cele ce se întîmplă pe scenă. Dar cînd a început „a hori” un băiețel care îi era cunoscut, atunci fetița iarăși s-a trezit din toropeală și abia aștepta să se termine cîntecul băiețelului, ca să fie prima care să izbucnească în aplauze.

Pe toate acestea le-am consemnat ca niște constatări plăcute, impresii pozitive. Dar dincolo de

simpla constatare, faptul în sine înseamnă cu mult mai mult. Prezența familiei la evoluția scenică a copilului îi dă acestuia siguranță și ținută, îi dă încredere în puterea morală a familiei sale. Azi, cînd oamenii sînt tot mai egoiști și mai înstrăinați, cînd societatea măsoară valorile (sau nonvalorile sau pseudovalorile) după alte criterii, cînd școala nu-și mai asumă neapărat funcția educativă, familia trebuie să rămînă cel mai autentic element stabil, cel mai puternic „punct fix” pe care copilul se poate baza oricînd.

Iar cît timp mai avem aceste familii, care dezmiardă copiii cu ochii, cu inima și cu sufletul, nu trebuie să ne temem de influențele nefaste venite din afară. Nu ne putem dori decît multe și mai multe astfel de familii.

E. Illyés

„Prin cîntec și joc rămînem mereu copii”

– Trebuie să recunosc cinstit, pînă acum știam despre Carl Orff doar că a compus „Carmina Burana”. În aceste zile însă am participat cu cîteva educatoare din Giula și împrejurimi la cursul de perfecționare ținut de un pedagog de muzică din Germania. Prin acest profesor am aflat atît despre „metoda Orff”, cît și despre „instrumentele muzicale Orff”. Iar în cursul celor cinci zile am învățat de la domnul profesor o serie de cîntece și jocuri simple, modalități de ritmică, scenete cu păpuși, prin care se pot îmbogăți și mai mult mijloacele de educație și instruire din grădiniță. Nu am cuvinte să exprim felul atrăgător, interesant, de-a dreptul copleșitor, prin care am învățat aceste lucruri noi – toate acestea le-am aflat dintr-o răsufare de la *Cornelia Taga Mihăiescu*, conducătoarea grădiniței românești din Giula, care, împreună cu alte aproape patruzeci de colege, a participat la cursul care s-a desfășurat la Giula, în cadrul unui amplu program educativ realizat printr-o convenție bilaterală inter-

guvernamentală germano-ungară.

– Dacă am înțeles bine, a fost vorba despre un curs ținut în limba germană...

– Așa este. Și totuși nu am avut probleme de limbă. De la bun început, doamna Roza Mammel, consilieră ministerială, care a „moșit” la acest proiect, ne-a îndemnat ca și noi, educatoarele de la grădinițele românești, să luăm parte la aceste ocupații, asigurîndu-ne că nu

vom avea probleme de limbă. Și într-adevăr, domnul profesor ne-a activizat pe toate. În cadrul demonstrațiilor s-a folosit de instrumente muzicale – xilofone, tobe, tamburine, de obiecte simple – cuburi, bețișoare, și de o sumedenie de legume și zarzavaturi – varză, praz, țelină, pe care le-a transformat ingenios în păpuși. A fost nu numai plin de învățăminte, ci și distractiv.

– Totuși aș insista la aspectul limbii, că oricum a fost un curs pe nemțește...

– Nu ne-ar fi venit să credem: deși am avut translator, o profesoară de la școala „Implom”, în a doua zi nu am mai avut nevoie de traducător. Mai ales că domnul profesor a explicat „cu mîini și cu picioare”, dar și cu marionete atractive, prin care ni s-a adresat. Iar apoi ne-a pus și pe noi la treabă.

Chiar grupa educatoarelor române trebuia să „ilustreze” metoda nou înșușită, prin cîntece și jocuri românești, așa că „Podul de piatră s-a dărîmat” - a trebuit să fie „jucat” și de către colegele de la celelalte grădinițe... Pe urmă, „Noi am fost piticii”, secundate prin cîntec și muzică ritmată tot de colegele celelalte.

– Înseamnă că un curs ținut de un specialist bun depășește barierele convenționale...

– Exact, așa este. Și mă bucur că am participat la acest curs. Mai mult chiar, i-am convins pe colegii de la autoguvernare să sponzoreze cursul. Astfel, organizația giulană a finanțat participarea noastră cu 6.000 ft, iar ATRU a ajutat cu 5.000 ft la achitarea cheltuielilor materiale.

– În sfîrșit, sînt convinsă că acest instructaj a fost și folositor, și distractiv, mulțumită unui om deosebit – profesorul Franz Fischereider – pe care cu toții l-am îndrăgit și îi sîntem recunoscătoare pentru bagajul de cunoștințe pe care ni l-a împărtășit cu mare pricepere și multă generozitate.

E. I.

Foto: I. Kerekes

Din tradiția românilor din Ungaria

Drumul ce trebuie parcurs din lumea albă în lumea neagră

Omul simplu are multe credințe despre lume, despre animale, despre plante, despre cer, despre pământul care îi asigură hrana de zi cu zi, știe lucruri importante: știe de către cine și când au fost create, care este rolul lor în lumea, asta cât și în cealaltă. În lună când se uită, vede animalul pe care l-a înjunghiat ori obiectul păcatului său. Stelele sînt părțile din sufletul oamenilor care la naștere se urcă la cer, se îmbată de lumea cerească, veghind asupra destinului celor din care s-au desprins. Când se încheie ursita purtătorului lor de suflet de pe pământ, cad din cer, lăsînd o dîră de lumină și se sting aproape de locul expierii. Atunci oamenii spun: „a căzut o stea; (în clipa asta) moare cineva”. Din unele comportamente ale animalelor, omul din popor prevede, de exemplu, moartea unui membru al familiei. Tot moarte prevestește un dinte căzut sau un vis în care cineva poartă rochie de mireasă. Când buha cîntă pe acoperișul casei sau într-un pom din apropierea casei, înseamnă că cineva din casa respectivă se va stinge din viață. La fel și atunci când cîinele urlă spre casă îndelung, într-un mod neobișnuit.

Multe alte semne mai prevestesc moartea, însă chinurile omului nu se termină odată cu stingerea vieții, sufletul mai are un drum lung și greu de parcurs pînă va ajunge în locul bine meritat.

De exemplu, Alexandru Hoțopan descrie cîteva obiceiuri care au menirea de a asigura perfectă „trecere” a muribundului într-o altă lume: „După ce mortul a fost spălat și îmbrăcat, i se leagă mîinile și picioarele, este legat și la bărbie, apoi este întins

pe o bancă, pe o laviță sau pe „fața cășii” ca să încremenească. Pe ochi i se pun monede. (Dar numai ca să-i rămîină ochii închiși). Apoi este pus pe catafalc, cu mîinile încrucișate pe piept. Aici, în mîna de deasupra i se pun două lumînări în formă de cruce. („Așe arăta ca și cum mortu’ ar prinde cruce-n brîncă”), în cea dedesubt i se pune o monedă (numai bani puțini, să zicem on forint”) și o „cîrpuță” curată, obiecte cu puteri magice. Lumînarea avînd semnificația să-i lumineze drumul, banul „să aibe la el bani la pod”, iar batista „pentru că cîrpuța trabă să fie la om și pă lume asta”.

La românii din Mîcherechi banul se mai pune și într-o crenguță de vișin crestată. Crenguța era ruptă din curtea decedatului. Tot din crenguțe de vișin se mai făcea și o cruciuliță.

La românii din Ungaria explicația mitică a acestui rit s-a redus doar la cîteva rămășițe, precum: lumînarea trebuie să lumineze calea, banul să aibă cu ce plăti la pod. Dar, precum vom vedea, întregul rit se încadrează perfect în mitul românesc care descrie „cealaltă lume”.

În concepția întregului popor român există mai multe lumi suprapuse: lumea cerească, lumea pămînteană și Celălalt Tărîm.

Lumea pămîntească este considerată lumea albă, în contrast cu lumea subpămînteană, considerată lumea neagră. Precum lumea pămîntească este populată cu oameni și animale, la fel și celelalte lumi au populația lor, purtînd numele de zei, semizei, moși, spirite, îngeri, diavoli, etc. Aceste ființe trăiesc într-o ierarhie bine structurată, unde fi-

ecare are locul și rolul său.

Revenind la obiceiul de a-l însoți pe mort cu anumite obiecte magice, acesta se explică prin faptul că sufletul muribundului trebuie să ajungă în rai, să conviețuiască mai departe cu forțele benefice. Însă drumul pînă în rai nu este deloc ușor.

După legenda vameșilor văzduhului, o Gură a iadului (un loc în jurul căruia se mișcă toate divinitățile răufăcătoare, spiritele rele și făpturile necurate), se afla între ultima vamă și Poarta Raiului. Aceasta este gura iadului, care înghițe sufletele morților ce nu pot trece acea punte miraculoasă dintre ultima vamă și Poarta Raiului. În imaginația creatorului popular, Gura iadului este o vîgăună cu făpturi infernale, unde stau vameșii văzduhului. Ea atrage tot ce trece pe deasupra, mai ales cînd bate vîntul turbat. Iar vameșii văzduhului sînt spirite luminoase, căzute din cer odată cu Nefărtatul, și rămase în suspensie în văzduh.

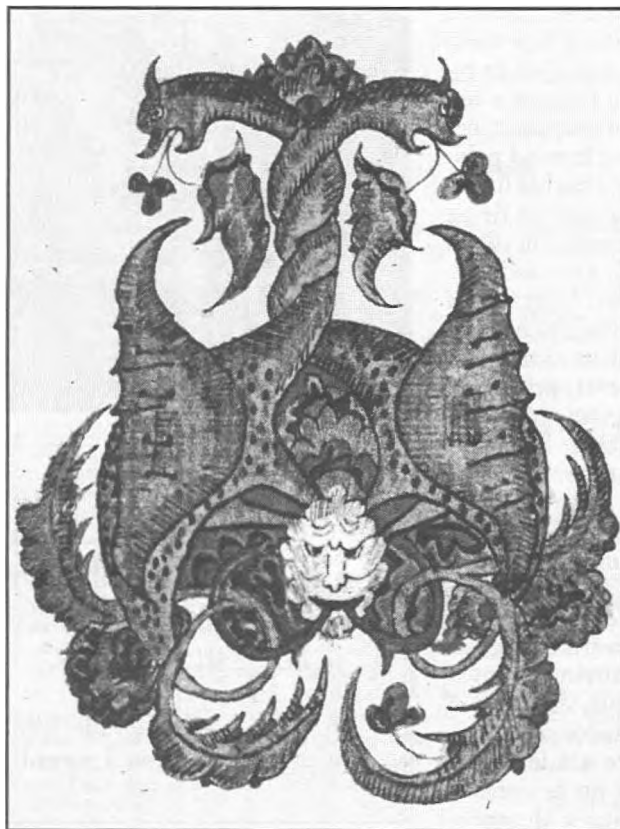
După cădere, ei s-au întunecat, devenind diavoli. Nefărtatul i-a adunat într-o ceată diavolească, numită ceata vameșilor văzduhului. Li s-au dat numele de vameși pentru că păzesc niște vămi mitice, prin care sufletele morților urcă spre cer, însoțite de îngerii lor păzitori. În fățișarea vameșilor dife-
ră de la o vamă la alta. Se numără în total 24 de vămi. Pe alocuri se vorbește de 99 de vămi. Fiecare vamă ține socoteală de un păcat capital al vieții. În fățișarea iconografică a vameșilor, redată în pictura murală a unor mănăstiri, aduce nori ce străjuiesc capete de punți aeriene. Ultima vamă constituie puntea raiului, care trece peste gura iadului. Această ultimă vamă este înconjurată de un întuneric fantastic. În fața fiecărei vămi, sufletul muritorului, însoțit de îngerul păzitor, trebuie să dea socoteală de păcatul afectat vămii respective. Vameșii – negricioși și răi, în posturi ce amintesc de păcatul pe care îl vămuesc

– descifrează, de pe un sul negru scris cu alb, păcatul vameșilor. Sufletele păcătoșilor scapă plă-tind vamă din gologanii puși în mîinile lor la moarte. Pentru sufletul muritorului acuzat pe nedrept, intervine îngerul păzitor, izbînd în vameș și scăpîndu-l de pacostea acuzațiilor gratuite ce i se aduc necon-
tenit. Ultima vamă e cea mai grea, pentru că sufletul este lăsat să treacă singur. Puntea Raiului este îngustă ca o lamă de paloș și lungă cît un curcubeu. În întunericul ultimei vămi, brăzdat de vîntul turbat și de vaiete care se ridică năpraznic din gura iadului, sufletul are ca singură călăuză lumînarea ce i s-a dat la moarte în mîină. De obicei, aceasta se stinge de la primii pași. Atunci sufletul celui drept prinde aripi și intră pe porțile de safir ale cerului, iar al celui păcătos își pierde cumpăna și cade rapid în hăul plin de larmă. Balele vameșilor văzduhului, care cad numai noaptea pe pământ, sînt pricinuitoare de rele. Ele infectează apele, din care cei ce beau, oameni sau animale, se îmbolnăvesc de friguri diavolești. Ziua, puterea soarelui le distruge.

Cruciulița făcută din crenguțe de vișin servea la alungarea spiritelor rele care voiau să răpească sufletul mortului în drum spre o nouă vamă. Cînd aceste făpturi erau în urma sufletului și a îngerului păzitor, gata-gata să-i prindă, atunci li se arată cruciulița. Văzînd semnul crucii, ele se speriau și se retrăgeau.

Prin urmare, sufletul muribundului poate ajunge în cealaltă lume în Rai sau în Iad. Raiul, după cum am văzut, se află în Cer, iar Iadul în Lumea subterană.

Ana Hoțopan

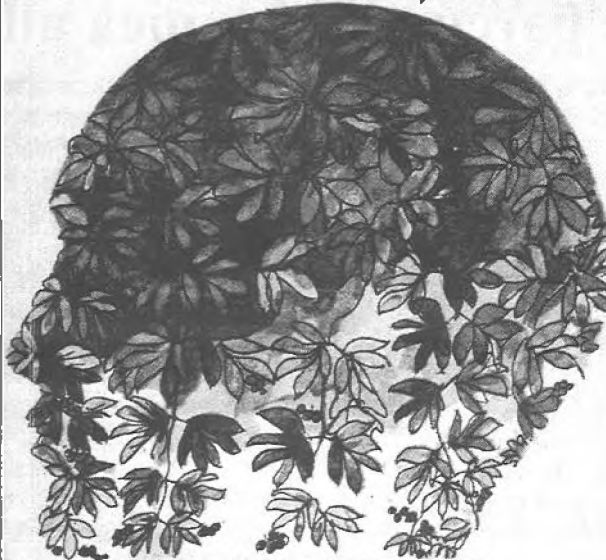

Reta se încăpățînase să fie sinceră pînă la capăt. Cavadia avea în această privință o vorbă a lui: un om care pierde este un om care nu respectă jocul. Asta se putea întîmpla fie din onestitate, fie numai din naivitate.

Atît în noaptea premergătoare, cît și a doua zi, în plină ședință, cînd partida și-așa era pierdută, noua prietenă a lui Chiril încercase să arate că în catolicismul ei din adolescență nu existase nici o urmă de misticism, prezentîndu-l ca pe o filozofie laică aproape, ce urmărea binele practic al omenirii modeste, muncitoare, chiar dacă mijloacele ei de transformare a lumii erau, bineînțeles, idealiste. Totuși, ea contribuia, – acest cuvînt îl repetase de cîteva ori – „la cauza milenară a umanității și civilizației ei”.

„Confuzii mari!” conchidea acum Chiril, refăcînd cu Reta acasă, asemeni unui maestru de șah, partida pierdută. Ea spusese atunci, printre altele, stîrnind un murmur lung de dezaprobare în sală: „progresul, poetic vorbind, firește, înlocuiește lumea de dincolo”, – vrînd să arate că materialismul istoric nu putea să ignore aspirația oamenilor din epocile îndepărtate de a găsi un loc ideal unde principiile dreptății și valorile morale ale vieții să se realizeze într-un sistem echitabil. Prin socializare, cu alte cuvinte, progresul material și spiritual înfăptuia dezideratul acelei lumi, visată de atîta vreme și echitabilă cu cei sărmani, cu toți umiliții, ceea ce, în esență, adăugase ea, corespundea, ca aspirație morală, luată în general, idealului societății comuniste viitoare. „Eu am combătut aceste idei retrograde și mistice!” – strigase Spuderca ridicîndu-se numai cu un umăr, undeva în față, izolîndu-se între timp de scaunele pe care ședea Reta și bărbatul ei, Cornel Greceanu și înaintînd spre rîndurile ce rămîn de obicei goale și în care iau loc fără să le pese numai cei cu conștiința curată. Președintele comisiei remarcase cu subînțeles: „Vrei să spui că la *repetiția voastră*, și accentuase ultimele două cuvinte, ai încercat să-i atragi atenția că această atitudine nu ar fi pus-o într-o lumină justă, principală pe tovarășa în cauză, care așa n-ar fi ieșit cu fața curată...” Spuderca se ridicase de astă dată în picioare, apărîndu-se: „Eu de la început n-am fost de acord (ceea ce, pînă la un punct, era perfect adevărat), eu am arătat în mod principal...” Președintele Merfu, cu bărbia lui lucioasă pe care nu mai creștea nici un fir de păr, zîmbise, uitîndu-se în dreapta și în stînga la ceilalți membri ai comisiei, care ascultau fără să clipească, apoi încheiase: „Dacă nu ai fost de acord cu o astfel de atitudine neprincipală – și dumneata ai mărturisit că n-ai fost de acord nici înainte, fiindcă erai prieten și discutați toate aceste lucruri între voi, nu?... Ei, atunci, de ce ai mai participat la repetiție? Ai vrut oare să le deschizi ochii în ultimul moment, în ceasul, cum ar spune, ca o bună creștină, tovarășa Mușon, al doisprezecelea?” – și Merfu se uită din nou în lături spre membrii comisiei, care de astă dată surîse de la un cap la altul. Spuderca rămăsese în picioare, încurcat. „Da, e adevărat...bîguise el... eu am crezut că pot s-o conving pe tovarășa Mușon să se poarte deschis, sincer, și să ia atitudine aici, în fața tovarășilor și a comisiei, împotriva religiei la care a aderat din motive... din motive pe care nu le cunosc. Eu așa am crezut, cum ați spus și dumne-

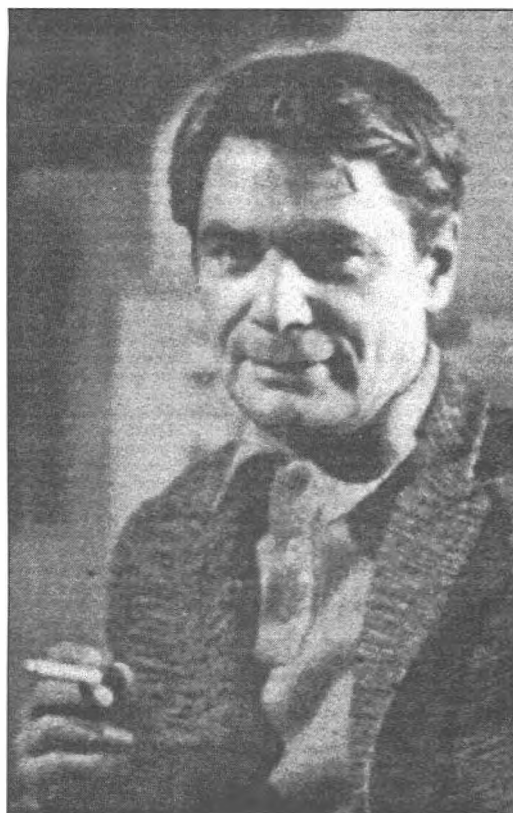
CONSTANTIN ȚOIU

GALERIA CU VITĂ SĂLBATICĂ

roman

EDITURA EMINESCU

*Răstriștea treacă,
s-o numim vis...
Cheile sună...
tot s-a deschis.*

I. Heliade Rădulescu
„Sonet. La anul 1830”

voastră, și zîmbise, întorcîndu-se spre restul sălii, zîmbet care, în mișcarea aceasta de întoarcere silită, celor așezați în ultimele rînduri le păru o grimasă plină de regret... și eu crezusem că măcar în ceasul al doisprezecelea... „...” Un moment! Îmi dați voie? Ridică brațul unul din membrii comisiei, și acela era – Chiril îi reținuse figura – fostul frizer cu darul vorbirii, cel care la acuzația Luisei, avea să exclame mirat: „Cum, tovarășul mîncîncă seminte la Cursul scurt?! De ce?...” El îl întrebă pe Spuderca de ce nu dăduse totul în vileag mai dinainte, și așteptase anume ședința de verificare. Ce interes avusesse el să dea totul pe față abea acum și, subliniind și el ultimele două cuvinte, cum făcea președintele cînd voia să sugereze ceva fără a spune lucrurile pe nume, se așeză jos, căpătînd din partea lui Merfu o aprobare morocănoasă. Spuderca nu mai știuse ce să răspundă. Amintise ceva despre slăbiciunile lui de intelectual format la școala burgheză, de „obiectivismul” primejdios ce-l făcuse să amîne darea pe față a acelor jalnice confuzii: în cele din urmă însă, făcîndu-și un examen riguros al conștiinței, își luase inima în dinți mărturisind totul chiar dacă asta ar fi putut da naștere acum anumitor întrebări, îndreptățite, cum fusese de pildă întrebarea tovarășului (și-l numi pe fostul frizer) pe care îl stimează, dar căruia alt răspuns nu poate să-i dea decît acela dictat de conștiința sa de comunist, în sensul că mai bine este să treci, curajos, oricît de tîrziu, de partea adevărului și a principialității revoluționare intransigente, decît să rămîi robul unor scrupule, unor mici șovăieli, de asemeni burgheze și pline de condamnable prejudecăți, cu toate că el e gata să primească în mod disciplinat orice sancțiune, oricît de aspră...

Reta, care în tot acest timp rămăsese în picioare, complet uitată, nu mai scosese o vorbă. „Unde am rămas?” – întrebă Merfu, pîrînd a se trezi din cineștie ce gînduri ale lui ce nu aveau nimic comun cu ce se vorbea. Rotindu-și ochii prin sală, o văzu, în picioare, pe tovarășica aia nemaipomenită... „La lumea de dincolo!” strigase între timp cineva din sală. „Da, acolo rămăsesem! – aprobare Merfu. Crezi în lumea de dincolo, tovarășă Mușon?” întrebă el, privind-o cu atenție și împreunîndu-și mîinile grele și mari pe masa drapată în roșu. Reta răspunse: „Vă rog să mă iertați, dar nu-i vorba despre asta, n-am fost înțeleasă...” cuvinte politicoase, dar spuse pe un ton înțepat. „Cum nu v-am înțeles, se miră președintele, și făcu o pauză, întorcînd capul spre comisia pe care o conducea. Crezînd că se ivise o dificultate, un cunoscut gazetar mai bătrîitor, căruia nu-i venise rîndul, se ridică de undeva din mijlocul sălii și interveni lămuritor, fără a cere cuvîntul. „Noi, comuniștii, o viață avem, nu? – viața de aici de pe pămînt pe care vrem s-o facem cît mai frumoasă, dar nu pentru dușmani, dușmanilor noi le facem și le vom face viața cît mai grea și mai amară, fiindcă sînt dușmanii poporului. Dar noi, comuniștii, credem numai și numai în viața de pe pămînt și pentru binele ei luptăm, pentru pace, bunăstare...” Merfu avu un gest de liniștire, întinzîndu-și deasupra mesei amîndouă brațele deodată. „Dar crede în Dumnezeu? Nu se lăsă gazetarul. Crede în viața de dincolo? (Fragment)

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (24)

Ioan Sz. Kiss

debut publicistic • redactor • fotograf de presă

Un colaborator al ziarului românesc, la fel de harnic și serios în prestația jurnalistică, dar care încă nu și-a valorificat întreg potențialul scrisului său, rămîne Ioan Sz. Kiss. Absolvent al unei promoții liceale de vîrf (1966), dacă e să-i amintim doar pe Ioan Halász (*Fișa 20*), Traian Cresta, Eva Gal și Ioan Popon, Ioan Sz. Kiss (n. 1948) [*Sz. Kiss, I. K.*] se face remarcat încă din perioada studenției seghediene, într-un dialog cu Vasile Roxin. În 1971, la împlinirea a două decenii de presă românească, ziarul românesc a organizat o discuție mai degajată cu studenții. Îl regăsim pe Ioan Sz. Kiss în compania Iuliei Pantea și Anei Secan, cu opinii personale asupra ziarului, aducînd critici și sugestii, printre care susținerea unor scrieri ale autorilor din comunitate (nr. 4, 15 feb. 1971). *Debutul de presă* se petrece în acești ani de studenție, cu un articol pe temă studentească. Articolul *Expoziția de artă populară și serată studentească* (nr. 9, 1 mai 1971) îi angajează nu numai pasiunea pentru ziaristică, dar îi și deschide perspectiva de a produce unele inovații de substanță în organizarea internă a rubricaturii ziarului. Articolul dovedește o atenție sporită pentru focalizarea

scrisului pe evenimentul cultural reprezentativ, reușind să dea imaginea lui în complexitatea manifestării sale. Începînd din acest an 1971 al proaspătului absolvent de facultate, cu achiziția lui Ioan Sz. Kiss se putea vorbi de întinerirea colaboratorilor ziarului, preconizată odată cu revenirea *Foii* la Giula. Zona pe care se manifestă scrisul său aparține dialogului, sub forma interviurilor cu personalități culturale din comunitate cunoscute. Ioan Sz. Kiss reușește să-și diversifice oferta publicistică pentru cititori printr-o permanență nuanțare și schimbare a viziunii în construcția articolelor sale. Aproape că se specializează în acest teritoriu al interviului, trecînd de la formula clasică *De vorbă cu...*, la cea a interviului-portret de tipul *Fețe noi în rîndul cadrelor didactice* (în 1972) sau *Tinere cadre didactice* (în 1974). Acestor formule, deloc schematizate, le corespunde și opțiunea selectă a celui care creionează portretul pentru chipuri marcante, precum Maria Tulcan, Petru Cîmpian, Gh. Ardelean, Ana Dulău, Ana Secan, Fl. Mészáros, Iulia Pantea, Elena Luncan. Scrisul său, foarte activ și constant după anul 1972, capătă acuratețe și strălucire prin această schimbare regu-

lată a unghiului de abordare a fenomenului școlar sau cultural. Cînd cel interviat are un plus de spontaneitate în orientarea dialogului, ca în cazul celor cu Zsuzsa Koncz, Sarolta Zalutnay (1972), ziaristul știe să conducă discuția prin intervenții spontane și spirituale și să readucă cu tact dialogul la punctul de pornire. Există chiar un stil Ioan Sz. Kiss în organizarea și scrierea acestor meda-lioane ale personalităților. Centrul de atenție cade pe datele culturale, cu o sondare în proiectele, intențiile celui cu care dialoghea-

ză. Caracterul acesta dialogal al aranjării textului transpare și din reportajele scrise de Ioan Sz. Kiss. Fie că e vorba de Bedeu (nr. 15, 1 august 1972), fie de Săcal (nr. 40, 7 octombrie 1979) reportajul capătă oralitate prin jocul speculativ al intersectărilor tematicii, care sfîrșește în final într-un mesaj din zona culturală.

Arta de a focaliza pe un obiectiv bine individualizat i-a dat și ipostaza *colaboratorului fotograf*, o plăcere intimă a colaboratorului. Cine deschide paginile ziarului din anii '80 și, mai ales, din calendarele anuale ale gazetei, găsește în Ioan Sz. Kiss un neîntrecut arhivar al fotografiei jurnalistice. Tehnica lui artistică nu folosește imaginea panoramică, ci imagini-clic, spontane, cu obiectivul fixat pe eveniment sau persoane. O astfel de tehnică instituie producției publicistice o temă, care, luată în legătură cu celelalte fotografii, alcătuiește un întreg album fotografic, din care privitorul poate citi tematica preferată, din oricare text jurnalistic scris. A substitui textul în cuvinte cu textul sugerat al acestui album devine proba unei arte fotografice, pe care o deține Ioan Sz. Kiss. Reporterul este dublat într-un mod fericit de fotograf-artist. Poate de aceea redacția ziarului l-a primit,

fără rezerve, printre colaboratorii-fotografi. Cele mai multe din calendarele românești ale ziarului poartă pecetea stilului său, atît în asamblarea fotografiilor în cadrul textelor scrise, cît și în distribuția lor tematică, structurală și funcțională în paginile calendarelor.

Grija pentru rigoare, diversitate, precum și capacitatea de organizare și sistematizare, printr-o sporită atenție asupra întregului, atunci cînd materialele adunate în redacție devin încărcate și neomogene, au constituit puncte bune pentru desemnarea lui Ioan Sz. Kiss ca responsabil al colectivului de editare al celui de-al doilea volum de texte antologice *Muguri*. În 1989, cînd s-a rediscutat problema acestui nou volum, Ioan Sz. Kiss venea deja cu experiența acumulată în grupul redacțional de la revista de cultură *Timpuri*, apărută în 1985. Ideea fusese lansată și aprobată încă din 1984, propunerea de scoatere a acestui volum fiind planificată pentru anul 1988. E o enigmă încă faptul că volumul nu s-a tipărit nici pînă azi, știut fiind că de la primul volum, 1973, literatura românilor din Ungaria a crescut frumos în calitate și diversitate. Ori acest volum ar fi fost atît de necesar pentru susținerea talentelor, mai ales, ale celor din generațiile tinere, de la Tiberiu Herdean, Maria Berényi, la Hortensia Olah, Gheorghe Ruja, Stella Nikula și alții. După anii '90 s-a întîmplat și cu Ioan Sz. Kiss o prea repede abandonare a colaborărilor frecvente la ziar și a proiectului propus cu ani în urmă. Cititorii săi așteaptă mesajul că volumul în cauză poate încununa nu numai o carieră jurnalistică probatorie valoric, ci trebuie să stimuleze fantezia și curajul tinerilor jurnaliști de azi, dîndu-le din secretul artei unui colaborator care se respectă onorabil.

Cornel Munteanu

În lumina reflectorului

Viața culturală la Jaca

Nu era nici simbătă, nici duminică atunci cînd am fost la Jaca, așadar nici nu m-am așteptat la o activitate prea bogată la căminul cultural. În schimb, ceea ce am „găsit” acolo, a fost, totuși, prea puțin: doar explicații și scuze.

Într-adevăr, acum, vara, cînd toți oamenii muncesc la cîmp, timpul rezervat culturalizării și distracției este limitat. Dar se pare totuși exagerat să-l reducem de tot. M-am interesat, cine sînt cei, care frecventează și vara casa de cultură. Și, pe rînd, m-am convins că nimeni. Situația este totuși alarmantă, pentru că nu toți tinerii din sat sînt plecați — o parte din tineretul școlar este în tabere de odihnă sau de muncă, — au mai și rămas acasă. O altă parte dintre tineri lucrează chiar la gospodăria din sat. Oare nici aceștia nu vor să se distreze?

— Filme nu se proiectează, — se plînge un tînar cooperator.

— Prea rar se organizează baluri: — este de părere altul.

— S-ar putea organiza activități de club pentru tineret, — este de părere o elevă de liceu, acum în vacanță.

Iată deci, că tineretul din Jaca are pretenția să se distreze și vara, are și idei, și inițiative, dar aceasta nu este de ajuns.

Nu am avut prilejul să vorbesc detaliat cu directorul casei de cultură, dar ar fi bine, să ia legătura cu tineretul, care și în timpul verii vrea să-și petreacă timpul liber în mod constructiv.

Sîntem convinși că și la Jaca ar putea să ruleze mai des filme, s-ar putea organiza mai des baluri sau întruniri, căci oamenii, și mai ales tinerii, vor să se distreze nu numai în timpul iernii.

Sz. Kiss

Din fișele următoare: Ana Hoțopan (25), Ștefan Oroian (26) și aproape încă alții.

Luptă isterică cu victime românești

„Andreei Răducan i s-a luat pe nedrept medalia de aur”, susține profesorul dr. Frenkl Róbert. Cunoscutul specialist al medicinei sportive este convins că gimnasta de elită a României a fost victima unei isterii, care a luat proporții nedorite la Jocurile Olimpice de la Sydney. Sînt bani grei în comerțul cu substanțele chimice stimulatoare, folosite în dopare, dar tot așa de frumoși bani se investesc și pentru susținerea și dezvoltarea mecanismului de control al dopingului, arată doctorul Frenkl. Acest corp de control a vrut să demonstreze că își face datoria, și că, dacă e cazul, e gata să elimine chiar și cele mai scilpitoare stele ale sportului. Ar fi însă greșit, subliniază doctorul maghiar, dacă s-ar crede că această isterie se răsfrînge numai asupra țării cu un capital mai redus, decît superputerile. Dr. Frenkl Róbert, șeful de catedră la Universitatea de medicină umană din Budapesta a fost contactat de către medicul traumatolog dr. Ioan Ciotea din Giula.

mentul care putea să conțină această substanță pentru a ajuta fetița gripată.

– Ion Țiriac, președintele Comitetului Olimpic Român susține că medicamentul dat Andreei Răducan nu figura nominalizat pe lista de doping.

– Într-adevăr, așa este. În schimb, sînt interzise peste tot și acele medicamente care conțin, indiferent de concentrație, efedrina ca element component. Medicul român trebuia să știe acest lucru. Mai bine i-ar fi spus fetiței: „suportă-ți gripa, nasul înfundat, bea ceai fierbinte, că aici este o situație isterică!” De aceea zic, sportivii sînt handicapați față de lumea civilă. Ei nu se pot atinge de medicamente pe care noi le luăm cu ușurință, indicate de medic împotriva anumitor boli sau pentru prevenirea acestora, pentru a ne mări imunitatea, rezistența. Cu toții trăim într-o societate saturată de medicamente, folosim cu toții doping. Se vinde, adevărat legal, chiar și pe stadioane cola, cafea, în ciuda faptului că și cofeina este evident un doping. La sportivi, lupta contra dopingului produce reacții contrare, nedorite. Andreei Răducan i s-a luat pe nedrept medalia de aur. Consiliul medical de la Jocurile Olimpice de la Sydney a decis greșit cînd, după ce era clar, nici la testele de înainte, nici după singurul test pozitiv nu s-a adevărat folosirea dopingului la Andreea. Acest consiliu, compus din medici experimentați, trebuia să fie mai înțelept și mai puțin influențat de situația isterică.

– Substanța, în sine, într-adevăr poate produce mărirea randamentului fiziologic, dincolo de limitele normale pentru un sportiv, dar în cazul gimnastei române n-a fost vorba despre consumarea acestei substanțe, ci doar despre înțelegerea unor picături nazale contra înfundării temporare a căilor respiratorii. Medicul echipei gimnastelor a greșit cînd a recomandat medica-

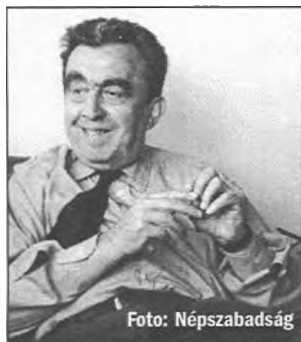

Foto: Népszabadság

lositor protestul de acest fel?

– În nici un caz. Gestul în sine demonstrează solidaritatea conducătorului echipei românești față de sportivii săi și pentru mine acest lucru este simpatic. Dar tocmai pentru că sportul românesc, îndeosebi gimnastica românească, este atît de dezvoltată, a realizat atîtea succese, consider că n-ar fi bine ca federațiile internaționale să rămînă fără reprezentanță românească. Iar diplomația sportivă trebuie să lupte și pe mai departe contra nedreptăților produse.

– La Sydney parcă ar fi fost prea multe cazuri de dopaj în preajma echipei românești...

– Nicidecum mai multe decît în cazul altor țări. Sportivii, antrenorii români nu sînt cu nimic mai vinovați decît alții în această goană pentru obținerea rezultatelor de vîrf, mai cu seamă că sînt bani nespuse de mulți proveniți din publicitate. În acest scop se cheltuiește enorm atît pentru perfecționarea pregătirii sportivilor, cît și pentru susținerea și dezvoltarea mecanismului de control al dopingului. Aceasta ca o binefacere. Federațiile, cuprinse de isteria contra dopingului, investesc bani grei în această preocupare a lor. La Sydney comisia și toți cei implicați au vrut să demonstreze că sistemul contra dopingului funcționează bine, și că, dacă e cazul, descalifică chiar și pe cei mai mari sportivi. Ar fi însă greșit, dacă am deduce din ceea ce s-a întîmplat cu Andreea Răducan, că situația produsă afectează numai sportivii din țările cu un capital mai redus.

– Și Dvs. faceți parte din elita medicilor diferitelor consilii medicale sportive, formate pentru controlul dopingului. Care este sistemul de desemnare a membrilor acestor consilii?

– Desemnarea medicilor se face de corpul politic, executiv al diferitelor federații, respectiv de Comitetul Internațional Olimpic. Eu sînt președintele Consiliului Medicilor Federației Internaționale a Sporturilor Universitare (FISU). Acum nu

demult, la o competiție internațională testul de doping al unui judocan din România a ieșit pozitiv. La prima noastră sesiune, Federația Română a acordat cea mai riguroasă sentință, eliminarea pentru doi ani a celui vinovat din cauza folosirii dopingului. Experiențele mele personale, acumulate în timpul activității contra folosirii de către sportivi a dopingului ilegal, mă îndreptătesc să afirm: antrenorii, conducătorii vieții sportive din România luptă ferm și hotărît contra dopingului. În lumina acestei experiențe îmi pare și mai rău de cele ce s-au întîmplat cu minunata sportivă româncă Andreea Răducan.

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionat național, divizia II.
Giula-Hódmezővásárhely 4-0

Campionat județean, Bichiș, divizia I.
Kondoros-Micherechi 2-1
Bătania-Körösdlány 1-2

Campionat județean, Bichiș, divizia II.
Aletea-Mezőhegyes 0-1

Campionat județean, Bichiș, divizia III.
Leucusghaz-Nagybánhegyes 5-0
Pusztaföldvár-Chitighaz 0-0

Formula 1: Suzuka – 8 octombrie 2000

Michael Schumacher campion mondial

În penultima competiție, cea din Suzuka (Japonia), din duminică trecută, s-a decis rezultatul final al sezonului 2000 în Formula 1. După ultimul tur, depășind linia de finis, Michael Schumacher, împreună cu constructorii de la Ferrari, se pot bucura de mult așteptată victorie. În acest an echipa Ferrari s-a dovedit cel mai bun dintre constructori, iar M. Schumacher, pilotul „fulgerelor roșii” s-a calificat drept cel mai bun pilot de pe Mapamond.

„E foarte greu să spun acum orice. Nu găsesc cuvinte, dar sper că de această dată nu mă vor copleși lacrimile. M-a cuprins o senzație minunată cînd am trecut primul linia de sosire, aici, la Suzuka. Îmi închipui ce carnaval s-a declanșat la

Maranello și în toată Italia” – a declarat învingătorul.

Clasamentul din penultima cursă este: 1. M. Schumacher, 2. M. Häkkinen, 3. D. Coulthard, 4. R. Barrichello, 5. G. Button, 6. J. Villeneuve.

Tabela campionatului mondial FI:

1. M. Schumacher (Ferrari) 98 puncte, 2. M. Häkkinen (West-McLaren-Mercedes) 86 puncte, 3. D. Coulthard (West-McLaren-Mercedes) 67 puncte, 4. R. Barrichello (Ferrari) 58 puncte, 5. R. Schumacher (BMW-Williams) 24 puncte.

Constructori:

1. Ferrari 156 puncte, 2. West-McLaren-Mercedes 143 puncte, 3. BMW-Williams 36 puncte.

MIC

Săptămîna neagră a fotbalului românesc

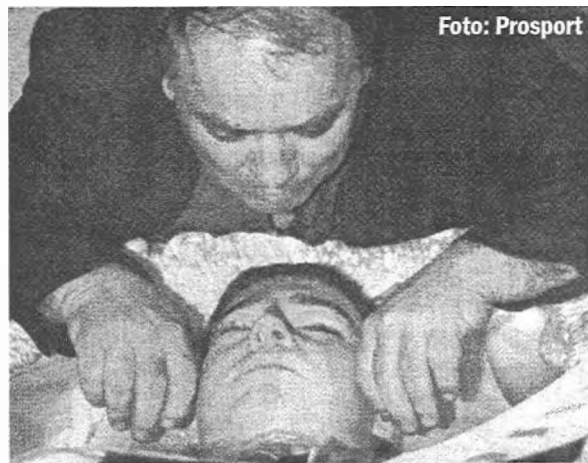

Foto: Prosport

Pe la sfîrșitul unui meci amical, jucat în clubul său Dinamo București, internaționalul Cătălin Hăldan a leșinat, iar pînă ce a fost transportat la spital, a și decedat. Cauza morții jucătorului de 24 de ani este în curs de cercetare, dar după unele presupuneri, decesul a fost cauzat de substanțe de doping. La înmormîntarea de duminică a lui Cătălin Hăldan a participat și naționala de fotbal, care s-a reîntors mai devreme din Italia, ca să-l conducă pe bunul lor prieten la veșnică odihnă. **șt. c.**

Următoarele meciuri de fotbal

14 octombrie (sîmbătă)	
Csanádapáca-Chitighaz	15.00
15 octombrie (duminică)	
Kiskunhalasi FC-Giula	15.00
Micherechi-Szeghalom	15.00
Șercad-Bătania	15.00
Békéssámsón-Aletea	15.00
Pusztaföldvár-Leucusghaz	15.00
Berettyóújfalú-Leta Mare	14.00
DEAC-Jaca	14.00

ROMÂNIA

Luni, 16 octombrie

11.00 Surpriza, surprize... (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Cronica 15.00 Cronica. Magazin social-politic în limba maghiară 16.00 Studioul electoral 17.00 Seniorii cetății 17.55 Informații bursiere 18.05 Știri 18.10 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.40 Iartă-mă! 20.45 Serial. Șapte zile 21.45 Jurnalul de noapte 22.15 Documentar 23.00 Lumea dansului.

Marti, 17 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Serial. Șapte zile 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Iartă-mă! 14.30 Puncte cardinale 15.00 Cronica 16.00 Studioul electoral 17.00 Corect! 17.05 Pentru Dv. Doamnă! 17.55 Info-Mania 18.05 Știri 18.10 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Mar-torul tăcut 21.15 Flagrant 21.45 Amprente 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Economia.

Miercuri, 18 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Poveste imorală 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 15.30 Panorama 16.00 Studioul electoral 17.00 Corect! 17.05 Impas în doi 17.55 Info-Mania 18.05 Știri 18.10 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 TVR Cinema. Roberta 20.40 Recurs la morală 21.30 Alegeri 2000 22.30 Jurnalul de noapte 23.00 Marele Jazz.

Joi, 19 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Serial. Roberta 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 CiberFan 13.30 Recurs la morală 14.20 Amprente 14.35 Conviețuiri 16.00 Studioul electoral 17.00 Co-rect 17.05 Medicina pentru toți 17.55 Info-Ma-nia 18.05 Știri 18.10 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Poveste imorală 20.45 Cu ochii'n patru 21.30 Jurnalul de noapte 22.00 Academia de Presă 23.15 Jazz.

Vineri, 20 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Medicină pentru toți 12.50 Jurnal 13.00 Fotbal: FC. Brașov - Petrolul Ploiești 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Obiectiv Europa 16.00 Studioul electoral 17.00 Corect! 17.05 Magazin folcloric 17.55 Info-Mania 18.05 Știri 18.10 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.30 Sport 19.45 Ploaia de stele 21.15 Reflecții rutiere 21.30 Alegeri 2000 22.30 Jurnalul de noapte. 23.00 Rock la miezul nopții.

Sâmbătă, 21 octombrie

6.00 O vedetă... populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 7.45 Serial. Zorro 8.35 Agenda electorală 9.00 Totul la vedere 12.00 Casa mea 12.30 Auto Club 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Arca Marinei 15.15 Serial. Justițiarul 16.10 Ora G. 17.10 Telesciclopedia 18.00 Gar-antant 100% 19.00 Jurnal 19.30 Surpriza, surprize... 21.30 Serial. Niciodată nu e prea târziu 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 Noaptea Cinefi-lului. Mahler.

Duminică, 22 octombrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credin-ței 8.30 Kiki, Riki, Miki 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 De luni, pînă duminică 12.45 Jurnalul de prânz 12.55 Fotbal: Rocar - Dinamo 15.00 Național TV Bingo Liberty 18.00 Trupa de șoc 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Știrile de sâmbătă asta 20.00 Film. Tatăl miresei II. 21.50 Fotbal Show 22.20 Jurnalul de noapte 23.10 Profesioniști.

TVR

Luni 16 octombrie

6.00 Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.25 Film (R). Însoțitorul 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Femeia ispititoare 10.50 Serial (R). Roger, Roger 11.40 Osa Lumii (R) 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Lumea bărbaților 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Expediție în necunoscut 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Film. Sudul îndepărtat 19.45 Obsesia vitezei 20.30 Sport plus 21.15 Știri 21.20 Știri bancare și bursiere 21.30 Serial. Mike Hammer 22.20 Serial. Femeia ispititoare 23.05 TVM Mesager.

Marti 17 octombrie

6.00 Serial (R). Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.20 Film (R). Sudul îndepărtat 10.00 Știri 10.05 Serial (R). Femeia ispititoare 10.50 Serial (R). Mike Hammer - detectiv particular 11.40 Tribuna partidelor 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Lumea bărbaților 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Călătorind prin țară 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegiurnal 18.00 Film. Afacerea Seznec 19.45 Pragul de sus 21.15 Știri 21.20 Știri bancare și bursiere 21.30 Serial. Mike Hammer 22.20 Serial. Femeia ispititoare 23.05 TVM Mesager.

Miercuri 18 octombrie

6.00 Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.35 Film (R). Afacerea Seznec 10.20 Știri 10.25 Călătorind prin țară (R) 10.55 Serial (R). Mike Hammer - detec-tiv particular 11.45 Cronici votive (R) 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 14.50 Serial. Lumea bărbaților 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Te-legiurnal TVR 2 18.05 Film. Mitică Popescu 19.30 Veni, Video, Vici! 19.45 Pe muchie de cuțit 21.15 Știri 21.20 Știri bancare și bursiere 21.30 Serial. Mike Hammer 22.20 Serial. Femeia ispititoare 23.05 TVM Mesager.

Joi 19 octombrie

6.00 Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.20 Film (R). Mitică Popescu 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Femeia ispititoare 10.50 Serial (R). Mike Hammer - detec-tiv particular 11.40 Tribuna partidelor 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 14.50 Serial. Lumea bărbaților 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Povestiri cu internet neașteptat 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Cinematograful de artă. Moartea fiarei 19.50 Studiu la vedere 21.15 Știri 21.20 Știri bancare și bursiere 21.30 Serial. Mike Hammer 22.20 Serial. Femeia ispititoare 23.05 TVM Mesager.

Vineri 20 octombrie

Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.20 Cinemato-graf de artă (R). Moartea fiarei 10.10 Știri 10.15 Povestiri cu internet neașteptat (R) 10.45 Serial. Mike Hammer 11.35 Mit și istorie (R) 12.10 Desene ani-mate 12.40 Documentar 13.15 Arca lui Noe 13.45 Știri 13.50 Serial. Lumea bărbaților 14.15 Documen-tar 14.45 Serial de călătorii 15.40 On line 16.10 Prețul succesului 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Film. Permis de conducere 19.35 Serial. Mare schimbătoare 20.30 Veni, Video, Vici! (R) 20.45 Serial. Roger, Roger 21.35 Știri 21.40 Știri bancare și bursiere 21.45 Televiziunea dragoș-tea mea 22.45 Serial. Femeia ispititoare 23.30 TVM Mesager.

Sâmbătă 21 octombrie

6.00 Film (R). Permis de conducere 7.35 Toți, împr-eună 8.20 Osa Lumii 8.50 Film. Scufița Roșie 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Trupa DP 2. 13.00 Atlas 13.30 Știri 13.35 Documen-tar 14.25 Top TVR 2 14.30 Serial. Parohia Dibley 16.00 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.45 D'ale lu' Mitică 18.45 Serial. Avocata 19.40 Serial. Pîine și trandafiri 20.30 Serial. Familia Porter 21.00 Știri 21.05 Teatrul liric. „Falstaff” de Giuseppe Verdi 23.20 TVM Mesager.

Duminică 22 octombrie

6.00 Paralele inegale (R) 7.30 Tradiții 8.00 Ferna 9.00 Medalion de interpret 9.30 Cronici votive 10.00 Documentar 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Pia-tra magică 11.30 Tip-Top, Mini-Top 12.05 Documen-tar 13.00 Arta apărării 13.30 Știri 13.40 În numele sportului 14.15 Adevărate povești hollywoodiene 15.10 Serial. Star Trek - Voyager 16.00 Lumea de mine 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Stăpînul domeni-ului 18.30 Spectacolul lumii 19.00 Film. O femeie chinată 20.45 Serial. Familia Porter 21.15 Știri 21.20 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Amadeus 23.25 TVR Mesager.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul **HOT BIRD 3**, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local si-tuat pe frecvența **12198,08 MHz**. În Româ-nia, acest program este transmis **NECODAT** între orele 00.00 - 10.00 (ora României).

Luni, 16 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A - Rezumat 3.00 Știrile ProTV - Știrile despre viață pur și sim-plu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marti, 17 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 18 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profeții despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimi-nează, ProTV e al tău!

Joi, 19 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 20 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sâmbătă, 21 octombrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă - Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 22 octombrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profeții despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

- muzică - știri locale și BBC - emisiuni pentru orice vîrstă
Ascultăți RVE non stop și pe Internet la:
<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO - ROMÂNIA
(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)
AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15-21.45

SW 31 și 49 m - vineri: 18.30-18.45 - sîmbătă: 18.00-18.45 - duminică: 18.30-18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

În perioada 16-20 octombrie 2000 din nou se va întruni în ședință Parlamentul Ungariei. În ace-s-te zile, cu excepția zilei de luni, emisiunea regio-nală în limba română nu va fi difuzată, doar cea de seară.

16 OCTOMBRIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară - redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

17 OCTOMBRIE, MARTI (redactor: Adam Bauer)

19.00: Introducere, cuprins 19.05: Știri și informații 19.10: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 19.20: „Engleza pe înțelesul tuturor” - curs de limbă engleză cu Luminița Jivu 19.28: Încheiere.

18 OCTOMBRIE, MIERCURI (redactor: Anamaria Brad)

19.00: Introducere, cuprins 19.05: Știri și informații 19.10: Magazin sportiv - știri, rezultate, competiții 19.28: Încheiere.

19 OCTOMBRIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

19.00: Introducere, cuprins 19.05: „Cuvinte potrivite” - emisiune dialog de cultivare a limbii române 19.28: Încheiere.

20 OCTOMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

19.00: Introducere, cuprins 19.03: Știri și informații, evenimente calendaristice 19.10: Ce e nou la Liceul „Bălcescu” din Giula? - relatează Andreea Gurzău 19.13: Actualități la români din Banatul Sîrbesc - relatează Cornel Mata din Virșeț 19.20: Știri și cunozi-tăți din România - relatează Simona Pele din Timi-șoara 19.25: Revista presei „Foiaia românească” 19.26: Nota săptămîinii 19.29: Încheiere.

21 OCTOMBRIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristi-ce 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adună-rii baptiste 14.45: Party Time - magazin de muzică ușoară 15.00: „Pe undele Europei” - magazin eurorregional 15.58: Încheiere.

22 OCTOMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristi-ce 14.40-15.30: Retrospectiva săptămîinii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00-19.30 se prezin-tă emisiunea românească, difuzată pe țară. Suma-rul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lingă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrecin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

18 octombrie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 21 octombrie 2000 (m2 ora 10.40)

Programul prevăzut al emisiunii românești:

În această săptămînă, emisiunea Ecranul nostru invită la noul restaurant românesc ce s-a deschis în zilele trecute la Budape-s-ta, la Restaurantul Transilvania. În continu-are, urmează un interviu interesant cu pro-fesorul dr. Andrásfalvy Bertalan. Cunoscu-tul om de știință va împărtăși concepția sa despre rolul tradițiilor și la posibilitățile de reactualizare a tradițiilor în condițiile socia-le de azi.

***O zi frumoasă în capitala
Ungariei***

Cristina Bányai – Ana Iuhasci. a 8-a

În plin centru al capitalei Ungariei, în spatele pieței Deák, la un pas de întâlnirea mai multor linii de autobuz, de tramvai și chiar trei metrouuri, pe strada Holló nr. 8, găsim biserica ortodoxă română din Budapesta. Peste cîteva săptămîni se împlinesc exact o sută de ani de cînd există pe acest loc: parohia și capela bisericii greco-orientale românești, ca o parte integrantă a clădirilor renumite din Curtea Gojdu. Biserica are aici o proprietate de 957 m² în imobilul clădirilor Fundației Gojdu din Budapesta. Mai de vreme, românii din Budapesta aveau o biserică construită în-

preună cu grecii din capitala Ungariei. Această biserică se găsește și în prezent pe malul stîng al Dunării, în piața Petőfi, fiind ridicată de ortodocșii greci și români între anii 1791 și 1809. După ce membrii comunității românești au solicitat ca liturghiile să fie în limba română, iar la biserica comună această dorință a lor n-a putut fi asigurată, Fundația Gojdu a oferit spațiu bisericii ortodoxe române în clădirea unde se găsește și azi. Sfințirea capelei a avut loc la 25 noiembrie 1900. Evenimentul a fost atît de însemnat în viața Budapestei, încît aproape toate ziarele din capitală au relatat despre el. Primul paroh al bisericii era Ghenadie Bogoievici (1900-

1933), urmat de Toma Ungureanu (1934-1957). Părintele dr. Petru Mîndruțau a administrat parohia budapestană între anii 1957 și 1993. În prezent, parohul bisericii din Curțile Gojdu este tânărul preot. Marius Maghiaru.

Emanuil Gojdu (1802-1870), avocatul renumit al epocii sale, a lăsat prin testament cea mai importantă fundație a acestor ținuturi. Mulțumită Fundației Gojdu, începînd din anul 1870 și pînă-n anul 1900, au primit burse de studii 1941 de tineri români de religie ortodoxă. Reprezentanța Fundației Gojdu, pentru îndeplinirea celor stabilite în lăsamîntul marelui mecenat, a construit în centrul Budapestei, între străzile Király și Dob, complexul de clădiri numite și azi Curțile Gojdu, conșind din șapte clădiri imense legate prin șase pasaje. Din venitul provenit din închirierea acestora puteau fi asigurate bursele pentru tineri. Fundația a funcționat conform testamentului întemeietorului doar pînă prin anii '20, iar după cel de-al doilea război mondial, în anul 1952, clădirile ce

Emanuil Gojdu își doarme somnul de veci în Cimitirul Kerepesi din Budapesta. Monumentul funerar a fost construit cu o sută de ani în urmă, într-o formă demnă cinstirii aceluia care a dăruit întreaga sa avere pentru prosperarea culturii românești. Vitregia anilor și nepăsarea beneficiarilor moștenirii inestimabile a lui Emanuil Gojdu a făcut ca azi acest monument să se afle în ruine. Scheletul monumentului a fost transportat cu patru ani în urmă pentru renovare la Oradea, dar la ora actuală nu se știe nimic concret despre soarta acestuia.

Prima lucrare de amploare apărută în Ungaria, care prezintă activitatea lui Emanuil Gojdu, este cartea semnată de dr.

În anul trecut s-au sărbătorit exact 150 de ani de la inaugurarea celui mai vechi pod de pe Dunăre, ce leagă orașul Buda cu Pesta: Podul cu Lanțuri. Fiind unul dintre cele mai frumoase construcții de pe vechiul fluviu european, este și azi podoaba capitalei Ungariei. Pe pilonul dinspre Buda al podului este cioplit în piatră cu litere de aur și numele unui român. Gheorghe Sina era unul dintre cei mai importanți finanțatori ai construirii Podului cu Lanțuri, dat în folosință în anul 1849. Familia Sina făcea parte din comunitatea bogaților negustori macedoromâni. Curentul național românesc, format în secolul al XIX-lea în capitala Ungariei, s-a putut manifesta datorită coloniei acestor negustori darnici. Membrii coloniei macedoromâne erau renumiți și pentru binefacerile realizate pentru cultura maghiară. Fiul lui Gheorghe Sina s-a lăsat de negustorit, dar n-a uitat să aducă și în continuare foloase statului în care a trăit. Pe Simion Sina îl găsim printre întemeietorii Muzeului Național, ai Teatrului Național din Budapesta, sprijinind realizarea acestor instituții cu sume serioase. Acest Simion Sina dăruiește peste 100.000 de forinți pentru construirea sediului Academiei de Științe Maghiare. Ca recunoștință, în 1858 Academia Maghiară îl alege pe Simion Sina în conducerea prestigioasei instituții de științe din Ungaria. Clădirea Academiei se găsește în imediata vecinătate a Podului cu Lanțuri.

Foto: **Petru Santău**